

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Cine sunt criminalii?

(După sentință).

(1.) „Sunt două feluri de legi: unele de o echitate și generalitate absolută, altele bizare, a căror sancțiune e rodul orbirei... Aceste din urmă nu revărsă asupra celui iuvinat decât o trecătoare rușine, rușine ce vremea o întoarce asupra judecătorilor și a naștilor, ca să rămână asupra lor vechi de vechi. Care e azi cel dezonorat, oare Socrate sau judecătorii cari l-au dat în mîni cupa cu venin?” (Diderot).

Și ridicându-se mulțimea întreagă, l-au dus la Pilat. Și au început a-l învinui zicând: Invinuim omul acesta, care ne răsvrătește neamul, oprește să i se dea dare Cesarului și zice că el este Hristos, regele.

Iar Pilat l-a întrebat, zicându-i: Tu ești regele Jidovilor? Iar el răspunzând i-a zis: Tu zici. Pilat zise atunci cărturarilor și mulțimei: Nu găsec nici o vină în omul acesta.

Dar ei stăruiau zicând: Invățând mișcă poporul întregii Iudei, începând din Galilea până aici...

Iar Pilat chemând la sine cărturarii, judecătorii și norodul le zise: Ați adus înaintea mea pe omul acesta, invinuindu-l că răscoală poporul; dar iată, eu, întrebându-l în fața voastră nu am găsit în omul acesta păcatul cu care îl învinuiți. Dar nici Herodes: Doar v'am trimis la el, și iată nici el n'a găsit vină vrednică de moarte. Am să-l slobod. Trebuia a-deca, din cauza sărbătorii, să fie lăsat unul din cei prinși slobod.

Dar deodată strigă întreaga mulțime zicând: Du-l pe acesta și slobode-l pe Vărața, care era prins că jefuise în oraș și ucisese.

Și Pilat de nou le-a vorbit voind să-l slo-

boadă pe Isus. Dar ei au strigat de nou zicând: Răstignește-l, răstignește-l...

Iar Pilat a judecat să fie după voia lor. Le-a slobozit astfel pe cel pe care îl doreau, pe acela care era prins că omorâse și jefuise, iar pe Isus l-a dat vouinței lor...

Și după ce au ajuns la locul, ce se numea Calvaria, l-au răstignit, iar dea-dreapta și dea-stînga pe cei doi tâlhari.

Isus zicea: Iartă-le, părinte, că nu știu ce fac...

Și stătea poporul privind și-l batjocureau farizeii alături zicând: Pe alții i-a mântuit, de-ar fi Hristos, alesul lui Dumnezeu s'ar mântui și pe el. Soldații îl batjocureau de asemenea și-i întindeau oțet zicându-i: Dacă ești regele Jidovilor, mântuește-te.

Iar deasupra capului său era pusă scrisoare cu litere grecești, latine și jidovești: Acesta este regele Jidovilor...

Așa scrise Luca, evangelistul.

Hristos însă, cel batjocurit, judecat și răstignit a treia zi s'a ridicat din morți și învătătura lui a umplut pământul, învingătoare.

Și numele cărturarilor și farizeilor e nume de rușine.

Abea era de 19 ani Galileo Galilei când își începuse invențiile geniale și cercetările ce l-au dus înaintea inquiziției, ca apoi să-l facă nemuritor. La această vârstă a stabilit marile pizan legile pendulei, necunoscute până atunci, și cari ne-au rămas adevăruri până azi. Cu patru ani în urmă, la 1586 găsește cumpăna hidrostatică. Apoi pe rând fixează legile căderii corpurilor, măsură mărimea munților lumii după umbra lor, destramă calea

laptelui în singuraticile stele, face studii exacte asupra planetelor. Prin dovezi precise duce la învingere sistemul lui Copernicus dovedind rotațiunea corpurilor cerești, și dă loviturile de moarte sistemului ptolemaic, ce nu se mai putea susține în fața probelor sale.

Copernicus a închis ochii până a nu se fi pornit haita împotriva lui pentru învățăturile ce nu se potriveau cu vorbele scripturii rău înțelese. Așa, că martirajul acestui mare progres al științei i-a fost rezervat lui Galilei, părintelui de al doilea.

În 1632 e chemat înaintea inquiziției, care îl judecă la temniță grea, și-l face cu forța să-și revoace în fața inquiziției învățătura despre rotațiunea pământului. Scăpat din mâna zbirilor cari îl apăsă în genunchi înaintea tribunalului, plecând spre temniță Galilei își ridică mândru fruntea: „E pur si muove!”

Ieși bolnav și orb din temniță, — unde își continuă cu perseveranța geniilor cercetările, stabilind capacitatea de povară a tuburilor cu ajutorul firelor de pae luate din grămada pe care zăcea.

„Și totuși se mișcă pământul!”

Deja în 1737 primi primul monument; iar învățătura pentru care a fost judecat azi e adevăr recunoscut de toți.

Isgonit din țara lui pentru gândirea sa care nu suferea cătușele neadevărurilor, Giordano Bruno în 1583 luă toiagul pribegiei. În Geneva, Lyon, Toulouse, Paris, Wittemberga, Hermstadt, Frankfurt, Zürich, Londra, ținu pretutindenii cursuri, strălucind cu gândirile lui înalte, mântuite de nerealitățile convenționale, scriind în vremea asta de veșnică neodihnă nemuritoare cărți. În 1592 îl cheamă

Descaves.

Micilor Braconieri.

Mici braconieri, vagabonzi mărunți ai pădurilor, cari în viața voastră nu cetitți un ziar, cari dormiți în peșteri, pe câteva fire de paie, lângă carabina voastră, și vă faceți umpluturile de pușcă din fâșii de ziare, mult aș da, ca această întâmplare adevărată și hazlie, pe care am cetit-o ieri într'un ziar străin și pe care o povestesc aici, să ajungă și înaintea ochilor voștri, spre uimirea voastră și mângăierea părinților voștri.

I.

Așadară ascultați-mă! În Belgia trăia odată un mare moșier, bogat și puternic, al cărui nume era contele Medrano. El era înrudit cu cele mai alese familii de boieri din țară și nepot al fostului guvernor Hainaut.

II.

Acest conte Medrano avea în ținutul Mons un splendid castel și o moșie nespuse de bogată în sălbătăciuni. Pare-că aici se strânseră toate căprioarele, iepurii, potârnichele și ananii de pe toată fața pământului.

III.

Se înțelege de sine, că vânatul era oprit pe moșia contelui și el avea în slujba sa mulți pân-

dari, cari să țină în frâu pe braconieri. Și acești pândari își îndeplineau cu atâta conștiințiozitate datoria lor, încât îl sileau pe părintii voștri să fie cu mult mai șireți și mai prevăzători. Aceștia însă cunoșteau bine culcușurile sălbătăciunilor, fiecare peșteră sau vizunie și toate desigurile ascunse iar punerea curselor și pândă de noapte ar fi fost o jucărie pentru ei, dacă pericolul continu al pedepselor în bani, al închisorii și al morții, nu le-ar fi promis desfătări mai bărbătești, căci pericolul e desfătarea cea mai înaltă.

IV.

Nu e mirare așadară, dacă contele era nemulțumit cu pândarii săi. Răsbunarea îl chinuia zi și noapte. El dădu poruncă să se ridice la toate răspântiile ciuhe; toată moșia și-o îngredi cu un gard des de mărăcini, care era ca o panteră de solzi, iar în unele locuri să se imprăstie ghimpi ascuțiți de fier și țândări de sticlă și să se sape cu mult șiretlic gropi primejdioase de lupi... Unde mai pui apoi pândarii nenumărați, dibaci și sprinteni...! Ah, domnule conte! domnule conte! pentru numele lui Dumnezeu! ce mai voi ai oare?

V.

Eu vă spun ce mai voia, dragii mei! Contele nu avea încredere nici în curse, nici în pândarii săi. El se temea tot atât de mult de pândarii, ca și de braconieri, de apărare, ca și de atac. I-se părea, că nici slugile și nici levile

nu-i oferă destulă siguranță. Visul îi era, ca locul lui de vânat să fie apărat și păzit de mașinile cele mai perfecte, mașini cari să înlocuiască cu totul pe pândarii deștepți, cari însă ușor erau trași pe sfoară. În modul acesta n'ar mai fi avut de lucru nici cu judecătorii. Și câtă neliniște și năcaz trebuie să indure și un moșier, din cauza dramelor aproape totdeauna învăluite în mister, a răsbunării braconierilor! Cum să dovediască, care din doi a tras mai întâi cu pușca? Judecătorii cumpănește aface-rea, bine-rău, așa cum se pricepe; oricum ar fi însă sentința, nu ucigașul, și nici cel ucis, nu e demn de compătimit, ci singur numai moșierul, care e jupuit în toată forma, ba cu speșele de proces, ba cu prezentarea la pertractări și cu câte alte. Dacă e ucis vre-un braconier, pândarul e achitat și numai speșele procesuale trebuiesc plătite; dacă însă pândarul își pierde viața, moșierul trebuie să se îngrijească de văduva și de orfanii lui, așa că răsbunarea și speșele nu mai au sfârșit!

Domnul conte își bătu mult timp canalul cu modul și mijloacele, cari l-ar fi putut scăpa de nedibăcia și tradarea pândarilor, de curajul nebun al braconierilor și de urmările neplăcute ale ciocnirilor dintre pândarii și braconieri.

V.

Gropile pentru lupi — își cugeta în sine contele — sunt curse bune; cercul lor de activitate însă e foarte restrâns. — Cum se poate, ca până acum să nu se fi inventat curse de oa-

din ceșile nordului albastru cerului italic. A-bea sosi însă în Veneția, inquiziția îl areștă și după opt ani de temniță, în 1600 îl judecă la moarte... Liniștit în suflet, în conștiința adevărului primi sentința și inquizitorilor le aruncă celebrele cuvinte: „Maiori cum timore sententiam in me fertis, quam ego accipiam.”

În 17 Februarie din acelaș an fu ars de viu pe Campo di Fiori. Cenușa i-a fost împrăștiată în vânt „ca să nu rămână nimic din el, decât amintirea executării sale”. Dar Istoria a făcut dreptate: între cei mai mari gânditori ai omenirii, găsim numele lui Giordano Bruno, pe când numele călăilor săi de mult sunt îngropate în necunoscut și numai amin-

tirea păcatului și a răutății lor o mai cunoaștem.

Pe Campo di Fiori, în locul rugului stă azi mândră statuia lui Giordano Bruno.

Calea înaintării și a binelui nu e însemnată cu arcuri de triumf, ci cu temniți, ruguri, ghilotine și sânge.

Și adeseori la masa judecătorului stă păcatul și minciuna, iar pe banca acuzaților e batjocurit binele și dreptatea.

Dar crucea devine semn sfânt, după Golgota vine învierea și din întunecul temnițelor iese lumina.

Iar adevărații criminali își primesc răsplata: pecetea rușinii nemuritoare.

tele Berchtold sperează, nădăjduiește și iar sperează. Tripla Alianță e tare și mare, cu Anglia trăim în prietenie „tradițională”, președintele Republicii franceze a spus vorbe frumoase despre moșneagul nostru împărat, Rusia are de furcă cu mari probleme interne, iară monarhia, adică noi suntem bastiunea păcii universale.

Iată expozeul contelui Berchtold. Un expozeu sarbăd, fără duh, fără putere, fraze transparente, în dosul cărora ochiul ager descopere numai decât groaza și neputința.

În fața raporturilor externe și interne ale monarhiei noastre nefericite noi ne-am exprimat vederile în fruntea numărului nostru de ieri. Rămâne azi să constatăm, că expozeul contelui Berchtold a confirmat toate constatările și toate nedumeririle noastre.

Monarhia austro-ungară sângerează din mii de răni și conducătorii ei își plimbă gândurile prin „continente” și vreau să pozeze în rolul de pacificatori ai lumii, câtă vreme acasă neamurile oprimate ahtiază libertatea și ura sapă adânc la temelile siguranței acestei nefericite împărății.

Expozeul contelui Berchtold îl reproducem aci în întregime. El este următorul:

— După vremile tulburi, cari s'au reoglindit în expunerile mele cele din urmă făcute înaltea onoratorilor delegațiunii asupra situațiunii externe, sub influința trebuinței generale de pace în raporturile internaționale s'a produs un period de simțită liniște, în care procesul de licvidare a evnlimentelor istorice petrecute, precum și noua orientare politică izvorită din acelea se efeptuiește treptat. În comparație cu epoca anului trecut chiar și în lunile urmate ultimelor ședințe putem remarca un număr mult mai mic de evenimente externe, cari pentru interesele monarhiei pot fi luate în considerare.

Albania.

Creiarea unui stat albanez prin urcarea pe tron a prințului Wilhelm a devenit fapt împlinit și împrejurarea, că noul domnitor a fost primit din partea poporului albanez cu entuziasm general și că toate marile puteri l'au salutată cu simpatie, constituie un bun augur pentru succesul înaltei sale misiuni. Constituirea unui guvern compus din elemente albaneze încă se poate privi ca o poziție activă a tânărului stat.

Nu se poate tăgădui, că situațiunea până acum neclarificată în părțile Epirului date Albaniei este potrivită să procure serioase griji factorilor conducători în Durazzo. Se știe, că fixarea frontierei Albaniei de sud i s'a notificat guvernului grecesc pe baza protocolului din Florența și acelu guvern i s'a fixat un termen pentru evacuarea gradată a acestui teritor. Din partea grecească însă în nota din 21 Februarie a. c. s'a accentuat, că ar fi interes public, ca în vederea retragerii trupelor grecești să se iele dispozițiuni pentru asigurarea vieții și averii locuitorilor autohtoni, în care scop autoritatea ar trebui să se transpună unei puteri în toată regula. Afară de aceasta s'a mai cerut și o regulare de graniță, care ar fi avut ca urmare o cedare de teritor pe seama Greciei în valea dela Argyrocastro și pe seama Albaniei la litoral. În sfârșit guvernul grec s'a rugat să i se dea posibilitatea, să poată liniști populațiunea din părțile Epirului cedate Albaniei prin asigurarea dată în numele Europei, că drepturile și libertățile ei vor fi asigurate în mod corespunzător.

Noi, dimpreună cu Italia, am grăbit să facem în Atena verbal comunicări liniștitoare, cari au fost primite din partea guvernului grecesc cu mulțumită și cari au posibilitat acestui guvern să dea declarațiuni mulcomitoare în cameră.

După lungi pertractări între singuraticile cabinete a succes într'adevăr să se compună o notă comună către Grecia, care s'a și predat în Atena și la care guvernul grecesc a răspuns dând asigurarea, că ordinul pentru evacuare se va emite imediat. Cu evacuarea completă a teritorului albanez se va produce însă o situațiune esențial mai clară dându-i-se pe de-o parte guvernului albanez posibilitatea de a restitui ordinea pe teritorul său, de altă parte luându-li-se răsculațiilor ori ce iluzie supra ținutul guvernului grecesc.

Expozeul contelui Berchtold.

Arad, 30 Aprile.

Rece, fără avânt, monoton, rigid chiar, și-a rostit ieri după amezi contele Berchtold la Budapesta expozeul său dinaintea delegațiunilor austro-ungare. Cunoscătorul frazelor diplomatice și a țesăturilor de expresii măsurate pentru de a ascunde dinaintea laicilor sinuositățile realității, va fi încercat de sentimentul unei melancolii triste cetind sentințele și premisele și concluziile celui mai nou expozeu al stângaciului ministru de externe austro-ungar și dincolo de asigurările îndărătnice ale unei neguroase atmosfere pacinice și moleșite, va întrezări primejdiile reale, cari cască spre nefericita monarhie a Habsburgilor.

Speranțe numai și iar speranțe și „eu cred” și „eu sunt convins” și „eu nu pot crede” sunt toate acelea condițiuni reale, cari ar avea chemarea să producă sentimentul siguranței, al liniștei, al poștei de muncă și de avânt în sufletele milioanele de cetățeni ai acestei monarhii, care a fost și vrea să rămână „bastiunea cea mai puternică” a păcii universale.

meni, sau o astfel de mașină, care să-l prindă pe om asupra faptei și totodată să învețe mințe pe răufăcători?

Mult timp și-a trudit el mințea: cum ar putea cu o mașină infernală să fie asigurat, că braconierii nici nu se vor putea apropia de locul de vânat? Prin mințe îl trecură acele casse de bani panșerate, pe cari — pe lângă lăcatul lucrat cu multă măiestrie — o mitralieză ascunsă în internul lor, le apăra contra spărgătorilor.

VII.

Contele nu mai stătu mult pe gânduri. Fără întârziere el își prefăcu fasaneria într'o tabără de artilerie, în care mai multe tunuri cu mecanism erau îndreptate spre ușile, prin cari cei neinițiați voiau să ajungă la locul oprit.

VIII.

— Cu păzitori de calibrul acesta — își cugetă în sine contele, frecându-și mâinile — nu am de cine să mă tem. Ceeace fac, nu trece peste marginile dreptului meu de a mă apăra. Vai vouă, braconierilor! Păziți-vă căci eu mă păzesc!

IX.

Contele era mândru de ceace iscodise. El arată pe rând tuturor pretinilor săi tunurile și el însuși trase mecanismul, care era sufletul acestor jucării. Mașinile nu făceau mofturi; le-nea și nebăgarea de seamă era cu totul eschisă. Și bucuria contelui nu cunoștea margini, când se cugeta, că de aici înainte nu va mai fi silit să-și amărăscă zilele din cauza mărturiilor, cari încurcau pe judecător. El aștepta nerăbdător să vadă efectul invenției sale: pe primul braconier, care va cădea jertfă nebăgării sale de seamă. Iar urmarea? Scepticii săi vecini nu vor mai da neîncrezători din cap, ci îl

Inconjurată de pretutendeni de neamuri și țări, cari fiecare poartă în trupul lor câte un ghimpe sau mai mulți, ce li s'a aplicat prin politica internațională fără rost, fără un scop lucid tuturor, fără buzolă și fără principiu a acestei monarhii, ce-ți face impresia unui vehicul purtat de telegari fără frâu și conducere, împărăția Habsburgilor înfățișează situația omului bolnav, care ar putea să trăiască, dacă ar nimeri medicul să-i facă diagnoza și medicina mântuitoare.

Singura bucurie și singura mângăiere a contelui Berchtold este Albania. Țărișoara aceasta despărțită de noi prin țări și mări este razimul unic al politicii austriace în Balcani. Și nici chiar Albaniei contele Berchtold nu-i poate ajuta față cu Grecia desmierdată și îmbătată de noroc. Nobilul conte condus de olygarhii maghiari sperează că Serbia se va cuminti, sperează că Muntenegru nu va mai produce conturbațiuni, sperează că Bulgaria se va întări, Grecia va încheia legături prietenești cu noi, Turcia se va „consolida”, bărbații de stat români nu vor primejdi avantajile ce le-au avut în urma raporturilor de intimă prietenie cu monarhia noastră. Con-

vor imita și-și vor asigura și ei cu astfel de mijloace locurile de vânat.

X.

Intr'o bună zi însă îi venură oaspeți și contele pentru lumea întreagă nu s'ar fi putut răbda să nu-i conducă pe moșia sa și să nu le arate fasaneria, cea mai mare mândrie a sa. Ori ce laudă el o primi indiferent. Era însă curios, să vadă ce vor zice oaspeții de grandioasa sa invențiune.

— Veniți, domnilor, și priviți invenția mea, proprie, introdusă mai zilele trecute.

Și domnii îl urmară.

Ce se întâmplă însă? Oameni superstițioși au crezut că vadă mâna providenței în păcăleala contelui; alții spun, că ar fi fost la mijloc opera unor mâni criminale; alții însă, dragii mei, vor crede ceace cred și eu: că adică contele, în zelul său prea mare și sub impresia bucuriei sale trufase, și-a uitat de precauțiunea necesară. Ori-și-cum s'ar fi întâmplat însă, fapt e, că atunci când contele deschide ușa fasaneriei, un glonte îl rupse în bucăți.

Așa s'a sfârșit contele Medrano, mare proprietar de pământ și martir.

XI.

Pândarii se felicitară unul pe altul, când auziră de greșeala tunului.

— Ah! ah! — esclamară ei, — ștregarul e tot atât de distrat ca și noi.

— Eu m'aș putea prinde, că și tunul acela a avut un pic de mințe!

XII.

Și braconierii, în fundul peșterilor lor întunecoase, din această pățanie au scos următoarea învățătură: „Legea cea mai bine aplicată e aceea, care se aplică judelei!”

Schinteluță.

Orizi mai mici decât cea a consolidării raporturilor în teritoriul limitrof din sudul Albaniei a produs până aci delimitarea Albaniei de nord. Comisiunea internațională, căreia îi revine datoria să traseze definitiv pe teren granița dela Nord și Nordost acum de curând și-a reluat activitatea întreruptă în timpul de iarnă. Se părea că se vor naște greutăți prin aceea, că seminiile albaneze *Hoti* și *Gruđa*, care revin Muntenegrului, se pregăteau să se opună suveranității noi și guvernul muntenegrean s'a văzut necesitat a disloca trupe la graniță. Spre a preintimpina ori ce neînțelegeri și încălcări ce puteau izvorî din acelea, am inițiat delegarea comisiunii de limitare în ținutul din chestiune.

Celelalte rectificări de graniță, cum ele rezultă din tractatele de pace dela București și Constantinopol, au devenit realitate, după ce autoritatea nouă de stat pretutindenea a ajuns la vigoare. Deoarece arondările noi nu corespund pretutindeni raporturilor etnice, aceste prefaceri politice n'au putut să se întâmple pretutindeni absolut fără conturbațiuni, fără incidente adânc regretabile cari în Balcani aparțin mijloacelor de acțiune a propagandei naționale. Să sperăm, că acestea proceduri incompatibile cu concepțiile fundamentale etnice ale alcătuirilor moderne de stat nu vor fi trecute în era nouă, în care intră acum Balcanul. Apărarea minorităților decisă prin reuniunea din Londra să servească în acest caz ca memento.

Raportul nostru cu *statele singuraticale ale peninsulei balcanice*, precum mi-am luat ocaziune a accentua aceasta și în decursul ultimei sesiuni a delegațiunilor, este animat de *cea mai mare bunăvoință pentru dezvoltarea liberă și independentă* a acestor state nemijlocit învecinate cu noi și sperăm, că acțiunea pacinică de regenerare, căreia ele voiesc a se dedica după războaiele sângeroase și pline de pierderi din timpurile mai recente, va fi prielnică pentru prosperarea mai departe a relațiilor noastre cu dânsele.

Relațiunile cu Serbia.

În decursul crizei balcanice Serbia a putut să se convingă din nou, că noi nutrim cea mai întinsă prevenire față de dezvoltarea ei. Dacă înțelegerea aceasta până acum tot n'a putut încă să pătrundă, aceasta n'are să ne conturbe în direcția noastră de a cultiva, bine înțeles cu considerarea intereselor noastre proprii, relațiile posibile cele mai prietenești cu regatul vecin.

În acestea relații predomină în momentul de față tratativele, cari au fost inițiate cu guvernul regesc în chestia *căilor ferate orientale*.

Să știe, că soc. căilor ferate orientale, în care majoritatea o are capitalul austro-ungar, a înaintat guvernului sârbesc cererea, ca acelea linii, cari după erumperea războiului au fost ocupate de armata sârbească, după terminarea războiului să fie redat societății. Din parte sârbească s'au făcut greutăți în această privință, dar guvernul dela Belgrad deja a declarat că este gata a intra în discutarea întregului material și tratativele începute în luna Martie sunt încă în curs.

Muntenegru.

Noi totdeauna am nizuit a întretinea bune relații cu statul vecin muntenegrean. Criza acum terminată a produs în repetite rânduri, în contra voinței noastre, divergențe de păreri între noi. Sperăm, că acum, când guvernul muntenegrean a declarat că va respecta concluzele dela Londra și va cultiva cu Albania raporturi corecte, relațiile noastre prietenești nu numai nu vor suferi noi perturbațiuni, ci se vor întări chiar.

Bulgaria.

Decursul celor două alegeri pentru Sobranie a adus dovada, că Bulgaria după decepția produsă prin rezultatul crizei se nizuiește să vindece rănile pricinuite prin războiu și noi privim aceste nizuiri cu simpatie. Intrând în era reculegerii pacifice a puterilor sale Bulgaria în primul rând va avea să-și aproprieze noile teritorii și să le ridice culturalicește, iar în lucrarea aceasta ea nu va fi lipsită nici pe viitor de sprijinul nostru economic.

În înțelegere cu ambele guverne avem de gând ca raporturile noastre comerciale-politice cu Bulgaria, cari până aci fuseseră întemelte pe alte promisiuni, să le facem mai active și în privința aceasta s'a și intrat în atingere cu guvernul din Sofia. Cu toate că aici s'au manifestat cele mai bune dispozițiuni față de intențiunile noastre, totuși nu s'au putut începe încă tratative concrete, deoarece guvernul bulgar a fost până acum prea ocupat cu cele două alegeri și cu chestiunile de politică internă.

Grecia.

Greutățile vremelnice, iscate cu privire la constituirea Albaniei și anume referitor la fruntăria sudică a acesteia n'au putut întru nimic să conturbe relațiile noastre prietenești cu Grecia, cari se întemeiază pe comunitatea intereselor noastre reciproce. Pentru mine a fost de mare preț, că cu orijele vizitei, pe care d. Venzelos a făcut-o în Februarie la Viena, am putut constata, că la Atena bunele noastre dispozițiuni pentru Atena nu sunt rău înțelese și sunt corect apreciate. De atunci am început tratative cu guvernul grecesc, cari au de obiect încheierea unui nou tratat comercial, a unei convențiuni referitoare la navigațiune și la căile ferate. Recunoașterea necesității regulării în bună înțelegere a acestui mare complex de chestii economice din partea tuturor factorilor interesați și buna voință manifestată pentru de a ajunge la înțelegere, îndreptătesc speranța, că opera obositoare a negociatorilor va duce la rezultat.

Turcia.

Nutrim dorința, ca Turcia, care cu toate pierderile suferite în marele războiu cu statele creștine din Balcani a rămas totuși un element în orientul apropiat, să-și consolideze proprietatea. Apreciind după merit însemnătatea înaltă a existenței mai departe neștirbite a factorului de putere otoman, vom nizu să dăm tot ajutorul nostru posibil la promovarea întăririi statului și a prosperării economice a Turciei. Interesele noastre în această privință sunt și politice, și economice. Mai bine vom servi aceste interese cultivând raportul nostru prietesc față de Înalta Poartă.

România.

În România după criza din Balcani s'au remarcat curente, cari — evident plecând dintr'o apreciere rău înțeleasă a ținutei noastre în cursul crizei — a luat vremelnice un caracter neprietenos față de monarhie. În discursul său din 3 Ianuarie a. c. ministrul președinte de atunci d. Maiorescu a luat poziție față de asemenea tendințe și a respins acuzele aduse în contra monarhiei ca fiind absolut neintemeiate, ceea ce se dovedește de altfel în deajuns și prin publicațiunile „Cărții verzi” a României și celei roșii a noastre. Dacă noi nu putem să închidem ochii față de amintitele întâmplări, totuși suntem de altfel deplin convinși, că nici un bărbat politic serios al statului vecin nu se poate gândi să pună în joc marile avantajii, cari s'au oferit țării prin raporturile prietenești strâmse cu noi. Actualul guvern român asemenea în repetite rânduri ne-a asigurat că va nizu a păstra caracterul plin de încredere al raporturilor reciproce dintre noi.

Tripla Alianță.

Trecând la raportul cu marile puteri aș dori să accentuez înainte de toate, că Tripla Alianță, care și-a dovedit din nou țaria în cursul evenimentelor din criza balcanică, formează neschimbat baza fundamentală a politicii noastre externe.

Vizitele pe cari Majestatea Sa împăratul Wilhelm, Înaltul Aliat al Augustului nostru monarh le-a făcut la Schönbrunn și la Miramar, vizite cari isvoresc din sentimente personale prietenești, cari însă exprimă totodată simbolic raportul intim de alianță între cele două puteri centrale, au fost primite la noi cu calde simpatii.

Puțin timp după aceea am avut plăcerea să pot saluta la Abbazia pe ministrul de externe italian. Repetitele convorbiri, prilejuite de această întâlnire, m'au întărit în convingerea, că *nouile formațiuni în apropiatul orient au întemeiat noi comunități de interes între cei doi aliați și că politica inaugurată în această direcție din ambele părți ne duce pe aceeași cărare spre lucrare comună. Rezultatele, cari s'am produs prin această orientare atât pentru păstrarea păcii europene, cât și pentru asigurarea libertății și a echilibrului în Marea-Adriatică sunt conform însemnătății lor deplin apreciate în cercuri largi ale populațiunii din monarhie și din Italia și sunt potrivite să justifice direcțiunea apucată, pe care voim a o urmări și mai departe în înțelegere plină de încredere reciprocă.*

Decursul crizei balcanice n'a rămas fără a atingere oarecare a sistemului de echilibru politic între marile puteri. Deși cele două gru-

pări ca atari există mai departe și sistemul acesta se manifestă și acum la tractarea chestiunilor europene, totuși și pe acest teren se resimte o oarecare discordare.

Anglia.

Deja în ultima sesiune a delegațiunilor am putut să arăt, că Anglia în momente hotărâtoare de repetite-ori și-a validat cuvântul în înțeles împăciuitoare și în măsură considerabilă a contribuit la aplanarea pacinică a diferențelor ivite. În ținuta Angliei de atunci și în cea observată în urmă am putut remarca nizuința de a preintimpina în viitor asemenea primejdii, cari au periclitat prin evenimentele din trecutul cel mai apropiat pacea Europei. O asemenea politică e potrivită de a înlătura neînțelegerile, cari se pot ivi între cele două grupuri de puteri și de a mitiga scăderile, cari sunt proprii activității practice a unui sistem rigid de echilibru.

Ce privește special raporturile noastre cu Anglia, acelea corăspund spiritului prieteniei tradiționale, care leagă monarhia cu regatul. Vizita mai îndelungată, pe care marina Britaniei din Mediterană se pregătește să o facă litoralului nostru, ne va oferi ocaziunea de a da expresiune acestor sentimente tradiționale ale noastre.

Rusia.

Relațiile noastre cu Rusia au caracterul unei prietenii durabile. În considerarea tendințelor expres pacifice ale imperiului rusec și a problemelor mari culturale, cari și le-a pus economia națională rusească credem, că putem să ne așteptăm la o mai departe pacinică desfășurare a relațiilor noastre.

Francia.

La discuția bugetului în cameră acum de curând ministrul-președinte francez în cuvinte pătrunse de adâncă admirație a amintit de adâncă înțelepciune, cu care Augustul nostru domnitor conduce soarta monarhiei. Acestea simpatice declarațiuni au produs la noi sinceră satisfacțiune. Suntem dispuși a vedea în ele un simptom prețios al dorinței guvernului francez de a cultiva cu monarhia relații reciproce prietenești, cărora la noi li s'a atribuit totdeauna o înaltă însemnătate politică pentru dezvoltarea pacinică a vieții internaționale.

Cum evidentiază din cele expuse relațiunile monarhiei cu singuraticalele puteri sunt peste tot de natură mulțumitoare.

Monarhia ca factor de pace.

După atacurile, la cari din unele părți am fost expuși în zilele înfierbântate ale gravei crize balcanice pentru apărarea celor mai elementare interese de viață ale monarhiei, s'a înstăpânit tot mai mult apăsarea calmă, că monarhia într'o epocă de conflagrațiuni generale în apropiatul Orient, chiar la pragul nostru, a pășit ca un factor de putere conservativ, ca element al ordinii și al liniștii, ca o bastiune a păcii.

Spre a putea păstra și pentru mai departe această poziție în inima Europei înarmate și gata de luptă, au fost ridicate mari pretențiuni față de capabilitatea de față a monarhiei și va fi de datoria factorilor competenți de stat și sociali, a ține socoteală de această împrejurare printr'o îngrijire dublată de dezvoltarea tuturor premiselor economice ale acestei situațiuni. Întrucât ministerul de externe poate să aibă parte în această privință, noi prin clarificare, prin inițieri și sprijinire, direct și indirect, prin organele supuse vom da tot sprijinul nostru spiritului pământean de întreprindere în străinătate. Deschiderea economică a unor ținuturi întinse în celelalte continente, pe cari în deceniile trecute puterile europene le-au luat în exploatare, au produs valori noi și au desvilit noi orizonturi, cari și pentru noi pun în vedere muncă și folos pentru spiritul creator al întreprinderilor. Sunt vesel putând constata, că în monarhie se manifestă interes crescând pentru aceasta, un interes care, să sperăm, se va manifesta tot mai intensiv, tot mai productiv și care poate fi sigur de cel mai călduros sucurs al nostru.

După terminarea expozeului delegațiunilor și-au amânat ședințele până pe 6 Mai la orele 4 d. a.

Românii din Bucovina.

Energie creatoare.

Adunările „Ligei” s'au trecut. Și s'a stâns și discuția asupra unei chestii, care a stârnit neplăceri și ghimpi atât de diferiți. Cei mai mulțămiți vor fi desigur aceia, cari nu mai sunt siliți să retracteze nimic din tot ce au spus. Iar ceilalți vor simți lungă vreme amăreala becisniciei lor în fața manifestației unui popor, a unui suflet, din care nu poți atinge nimic „fără să nu răsune întreg lantul”. În sentimentul acesta Apponyi ne pune în față pe Árpád (îmi pare rău că Ungurii nu și-au găsit alt erou), iar Rutenii, conduși de un renegat, n'au putut reaga altfel decât însinuându-ne lucruri, de cari se tem mai mult că vor fi descoperite la dânșii. Ambele proceduri sunt foarte naturale. Și să le facem plăcerea: corecte. Pentru că ne-ar fi surprins, de s'ar fi abătut dela rolul, pe care-l joacă de mulți, mulți ani.

Deci în timp ce abia s'a finit procesul Rutenilor din Maramurăș, în același timp când în Lemberg se desfășoară un alt proces monstru tot pentru spionaj și trădare de patrie, în aceleași clipe când în Sadagura se arestează învățătoarea Milczoch împreună cu soțul ei pentru aceleași „acte și delict”, în timp ce se pregătește sentința contra avocatului Gerowski, și în același timp când alți trei „monteuri” și „setzeri” din Galiția sunt puși la răcoare pentru aceleași servicii aduse monarhiei austro-ungare, tocmai în același timp întreaga politică românească din Bucovina este învinuită, că urmărește „scopuri ascunse”. Imi dați voie să cunoașteți întreg pasagiul din cuvântarea deputatului N. Vasilco, pe care a ținut-o ca prezident al clubului deputaților ruteni din Bucovina în adunarea plenară din 14 Aprilie a. c.:

„Bucovina a avansat de un timp încoace chiar în centrul politice externe. Regatul România, care — precum se pare — s'a desfăcut de Tripla-Alianță sau are intenția s'o părăsească, evident că ar voi să popularizeze în masele din Regat schimbarea aceasta în cursul politice externe. Astfel de luni de zile în meetinuri ale așa numitei Ligi „culturale” din Bucovina curg deplângeri despre starea tristă a Românilor din Bucovina, sprijinindu-se pe neadevăruri crase și diformări ale referințelor factice. Intre altele acești domni din București rețesc neadevăruri cunoscute și prea cunoscute din foile apărâriste de aci (a se vedea declarația dlui Bogdan Duică în „Viața Nouă”, Cernăuți, an. III. Nr. 119, din 25 Aprilie a. c. N. a.) că Românii din Bucovina sunt oprimați pe teren școlar și bisericesc. Partidul național român din Bucovina află de bine să întărească prin organul său aceste acuze, și amândoi: Liga culturală și partidul național român din Bucovina cearcă să înfățișeze tendințele lor politice, cărora nu li se poate atribui o deosebită prietenie pentru Austria, ca ecoul unui strigăt de durere a Românilor siluiți de Ruteni pe teren școlar și bisericesc.

Departe de-ai instrua pe Românii din Bucovina sau Regatul Român, care atitudine i-ar fi mai folositoare națiunii române — între Austria și Rusia — trebuie să protestăm energetic, că noi Rutenii din Bucovina, care mai avem de dus o luptă atât de grea pe teren bisericesc în contra tendințelor romanizatoare ale instituțiilor bisericești și a grosului preoțimii române, noi care pe teren școlar suferim sub apăsarea celui mai nerușinat și în alegerea mijloacelor nescrupulos proselitism național român, trebuie să protestăm, că noi să fim perdeaua pentru scopurile ascunse ale acestei caracteristice politice române”...

Și urmează cu suspiciuni la adresa Mitropolitului nostru de Repta.

Acestea toate în același timp când „Societatea pentru cultură și literatură” din Cernăuți înaintează dlui președinte al țării un memoriu, care demonstrează ilegalități rutene, în școală, aproape de necrezut; dar nu mult după ce un deputat român a scris despre romanizarea Bucovinei.

Acum, după ce adunările Ligei s'au trecut, după ce înghimpații s'au scărpinat, s'au dat peste cap, după ce au făcut grimase cât se poate

de inteligente, marea chestie a Românilor din Bucovina s'a liniștit.

Să susții o chestie — ori și care — e tot atât de greu în țara aceasta pe cât de greu e să înjghebi o viață națională — la ori și care popor de aci. Căci nici unul din popoarele cari locuiesc în Bucovina n'au putut imprima istoriei acel caracter masiv, reliefat și clar, precum l-au dat istoriei alte popoare crescute și formate în ghipsul trecutului propriu. Atâtea cotituri și atâtea oscilări, atâtea tendințe și încercări întrerupte la jumătatea drumului, cum ne oferă Bucovina modernă, cu greu s'ar afla în altă istorie; pentru că nici o țară nu cuprinde atâtea popoare, atât de diferite, atât de divergente, într'o vecinătate atât de periculoasă, când fiecare stă cu piciorul în pragul celui-lalt. E natural că atât Românii din Bucovina cât și celelalte popoare de aci și-au dat sama de fatala îmbrățișare, cu care soarta i-a strâns la un loc, și în setea lor după mai mult aier, și în svârcolirile lor după mai multă libertate, adese se pierde energia creatoare.

Și cu toate acestea sunt oameni — și popoare — cari nu se obicinuesc și nu se împacă cu traiul oferit de mila zilei. Ei poți sili pe tigrul să rabde druggii de fier din juru-i, dar însuflețirea n'o poți înlăntui niciodată. Viața o încunjură, o cuprinde acuși surzând, acuși infiorătoare, și ea se supune. Până ce izbucnește teribilă, involburărd o lume pe alte căi, spre lumină.

Dar sunt suflete — și popoare, — în cari însuflețirea se mistuie ca o clădire în cursul vremii. Unul câte unul locuitorii o părăsesc, fereștile se tulbură, acoperișul se lasă. Prin lungile coridoare doar un vânt bătrân de mai umblă împiedecându-se în pravul ce se macină din toți părții, — și înzădar se chinuiește bătrânul să deschidă fereașta, tremurând după suflul vieții. Într'o noapte — un cutremur înădușit — și nu se aude decât vaietele bătrânului vânt, înmormântat sub ruină.

Privesc la stema ta, Bucovină, și mă gândesc la clădirea prăbușită. Tu, înstrăinată de ochi-mi serioși, zâmbești. Și eu nu te-am iubit în viața mea mai mult decât în această clipă.

Cernăuți.

N. I. Russu.

Două ordinațiuni ministeriale.

Am anunțat deja că ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. Jankovich Béla a emis două ordinațiuni ministeriale, cari ar fi să repareze unele fărădelegi săvârșite prin guvernele de mai înainte față de neamurile nemaghiare din Ungaria. Una se referă la limba de catehizare, alta la edificile școlare. Se știe că ministrul Apponyi rându-i-se, ca în școlile populare ale statului elevii să fie catehizați în limba maghiară. Succesorii acestui șovinist la resortul cultelor au susținut și ei această barbarie, în contra căreia mai vartos biserica românească n'a încetat să lupte cu ultima energie. În sfârșit guvernul contelui Ștefan Tisza s'a văzut silit să repareze fărădelegea și după multă chibzuială și amare îndoieli acum s'a dat ordinațiunea amintită. Ea a apărut în numărul de ieri al monitorului oficial. Pentru orientarea mai ales a preoțimii și învățătorimei noastre reproducem aci ordinațiunea din chestie. Ea este următoarea:

Ordinațiunea ministrului reg. ungar de culte și instrucțiune publică Nr. 1797/1914 Prez. către toate forurile superioare bisericești.

Scotând din vigoare ordinațiunea antecesorului meu în oficiu Nr. 106.276 din 23 Octomvrie 1908 adresată tuturor inspectorilor de școale, cu considerare la legătura strânsă dintre catehizare și viața religioasă în care se poate admite, ca în institutele populare de învățământ, cele de stat, comunale și cele susținute de particulari și societăți, adecă în cele șase clase ale școlilor elementare populare, în școlile superioare populare și cele civile, în institutele preparandiale pentru învățători și învățătoare (școlile normale), precum și în institutele preparandiale pentru institute în asilele de copii catehizarea elevilor să se facă în limba maternă a acolora.

Vă prevedeo, cu consideranță acest ordin principial al

meu să binevoști a dispună astfel, ca și în aceleași institute populare de învățământ, cari ar fi cercetate de elevii cu limba maternă maghiară în ori ce număr catehizarea elevilor cu limba maternă maghiară să se facă în limba maternă a acestora.

Am dat totodată îndrumare inspectorilor regeștilor școale, ca întru cât s'ar ivi vre-o plângere în privința catehizării elevilor în limba lor maternă (din partea părinților, curatorilor, scaunelor școlare, directorilor școlari, învățătorilor ș. a.) inspectorii reg. de școale să facă imediat arătare pentru de a recerca autoritățile bisericești competente să ia cele dispozițiunile în consecință.

Vă rog, în sfârșit, ca în privința catehizării în institutele populare de învățământ de sub jurisdicțiunea D. să binevoști a lua aceleași dispozițiuni.

Nu mă îndoiesc, că această dispozițiune va contribui ca și catehizarea prin urmările ei religioase-morale să majore și va întări rezultatul creșterii patriotice în școlile noastre.

Budapesta, 24 Aprilie 1914.

Jankovich Béla m. p.,

ministrul reg. ungar de culte și instrucțiune publică.

A doua ordinațiune ministerială (Nr. 5228 din 1914) se referă la edificile școlare și la locuințele învățătoarești fixând condițiunile, cărora acestea trebuie să corespundă.

Răspunsul dlui Dr. Alexandru Valda-Voevod la declarația oficială din „Budapesti Tudositó” D. deputat Dr. Alexandru Valda-Voevod publică în „Keleti Értésítő” declarația dela el ca răspuns la cunoscuta declarație oficială publicată alaltăieri de „Budapesti Tudositó”, care litografiatul semi-oficial o primise dela „competent”:

„Budapesti Tudositó” afirmativ autorul din loc competent a anunțat că nimic n'a să mai departe de contele Ștefan Tisza, decât gâdul de a face responsabil partidul național român pentru împrietenirea lui Alexandru Valda cu panslavi ca Gerovski.

Deoarece acuza dlui prim ministru, că a fraternizat cândva cu panslavi, s'a dovedit neadevărată iar această acuză așa n'o poți dovedi prin cele câteva șire de recomandări predate dlui prim ministru de un agent pro-cător pe cari eu nu le-am primit și pentru că eu firește nici nu sunt responsabil, cu însăși autorul care se ascunde sub anonim eu nu pot să stau de vorbă, ci, închei definitiv polemică declarând că mă supun decisului oricărui juriu compus din oameni cinstiți care juriu să state că n'am fraternizat niciodată cu panslavi n'am făcut și n'am încurajat vre-odată polițar rusofilă, iar cine afirmă contrarul, spune un adevăr. — Alexandru Valda, deputat în camera

Mandatul de deputat dela Chichinda-mare Partidele reunite sârbești — după cum am anunțat la timpul său — au oferit distinsului cărtător sârb naționalist și prietenului nostru Michail Polit, candidarea pentru cercul electoral Chichinda-mare devenit vacant.

D. Dr. M. Polit își va ținea discursul program Duminecă după amiază în Chichinda-mare, după cum aflăm Sârbii intră în campania electorală cu forțe reunite pentru a preda din fostului lor deputat mandatul, pe care la alegerile generale puterea de stat îl smulse pe un satelit al său.

Presa fraților din România și cea austriacă despre procesul dela Sătmar. Intreagă presa România se ocupă și acum de sentința dracului dela sătmar.

Iată câteva spicuri:

„Apărarea Națională” (Craiova): „Vrednică mână dela Sătmar, împreună cu preotul lor, să-și apere credința și legea lor strămoșească nu s'au învoit cu ordinul maghiar de a li să biserica — vechea lor biserică românească — a fi dată în păstorirea arhiepiscopiei ungare dela Hajdudorogh. Pentru această dreaptă și opunere a lor, pentru că n'au învoit vicarul de copesc Jaczkovics, — omorât și el acum în oraș pe ocazia exploziei bombei dela Dobrițin — să viziteze biserica și să officieze în această biserică a lor în limba ungurească.

Ungurii nu înțeleg crima politică ce săvârșesc în contra neamului acesta îndelung răbdător

luptător! Ei vor exterminarea noastră ca neam și recunoașterea supremăției maghiare. Creu de tot. Aceasta credem că nu se poate întâmpla așa de ușor.

Iar vouă martiri ai neamului nostru, cari suferiți pentru legea și credința strămoșească, vă trimitem din depărtare, salutul nostru de adâncă admirare și de îmbrățișare”.

„Acțiunea” (București): „Sentința maghiară este nedreaptă și odioasă. Ea face parte din seria nefărsită de persecuțiuni, pe cari brava populație românească din Ardeal știe să le îndure cu stoicism”.

„Dreptatea”: „Că or fi vinovați Românii din Moftin, nici nu ne trăznește prin cap. Nu e o vină aceea când un neam își apără până la ultima picătură de sânge, graiul și credința strămoșească, nu e nesupunere la legile maghiare, și nici măcar răsvărire, ci un gest nobil, gest care să oprească sălbătăciile maghiare. Căci ce trebuia să facă acești Români când au văzut că le calcă pragul locașului sfânt un preot care nu știa graiul, n'avea credința și nu simțea aspirațiile românești. Ce trebuia să facă acest popor asupra decât să-l roage frumos: „Jeși alară din casa Domnului, de care legile voastre își bat joc...” Ce trebuia să facă când fără nici o somație jandarmii călări se avântau în galop, călcau în picioare și împungeau cu baionete și săbii tot ce era român; decât să se adune mulți la un loc ca numărul mare să liniștească furia sălbatecă a neamului maghiar.

Și gestul acesta de simțire românească al țărănilor răsvăriți din Moftin, îl pricepem noi.

Mare necaz și multă desnadejde a vârit în sufletele Românilor asupra judecării procesului din Sătmar. Multă dușmănie și multă perfidie se vede în rechizitorul procurorului.

Dar nu este așa că la vremuri grele, cum sunt cele de azi putem cunoaște pe oameni?

Destgur că nimeni nu poate crede altfel!

Dar judecați-i cu câtă răutate aveți în suflet, judecați-i după cum vă dictează politica voastră perfidă și ticăloasă, după cum cer interesele... condamnați-i pe toți, câți vreți voi, legile voastre și neamul vostru, condamnați câtă vreme trăiește... căci nu se știe... mai târziu....

„Reichspost” scrie despre sentința din Sătmar sub titlul „O sentință draconică”: „Cu o severitate draconică aproape fără pereche s'a enunțat o sentință de către o judecătorie maghiară asupra unui număr de acuzați de naționalitate românească, care sentință va deștepta pe dreptul o revoltă în tot locul unde mai există simț și rațiune pentaru dreptate. Condamnații, în tot cazul mai au dreptul să dea recurs împotriva sentinței și se poate spera, că curtea de casatie, va anula această sentință, care dovedește o asprime aproape de necrezut, dar e caracteristică că peste tot se află o judecătorie maghiară, care în baza unor acuzații vagi, să enunțe o astfel de sentință. Se pare că tribunalul din Sătmar n'a enunțat dreptate, ci a executat un lucru la comandă. Așa ceva se petrece într'un timp când contele Tisza a declarat că dorește să lachele o înțelegere cu Românii”.

„Neue Freie Presse”, care, se știe, plutește în apele guvernului ungar, califică sentința tribunalului din Sătmar de relativ aspră și constată că tulburările din comuna românească au fost provocate în urma anexării acestora la noua episcopie de Hajdudorogh.

„Creșterea acestei episcopii, mai cu seamă împărțirea ei a fost una din cele mai principale doleanțe ale Românilor, cari au fost exprimate cu prilejul tratativelor dintre conducătorii români și primul ministru contele Tisza. Românii s'au plâns, că la dieceza de Hajdudorogh au fost anexate comune românești, prin ce acestea sunt expuse pericolului de a fi oprite naționalitate. Contele Tisza însuși a admis în discursurile sale din camera ungară, ținute despre tratativele cu Românii, că împărțirea noii dieceze va trebui supusă, în unele puncte, unei revizuiri. Primul ministru a accentuat în mod hotărât, necesitatea unei bune înțelegeri cu Românii și a pus în vedere înlăturarea doleanțelor esențiale ale Românilor. În lupta Românilor din Ungaria procesele de natura celui din Sătmar au avut în repetite rânduri darul de amărare a sufletelor. Preotul român și țărăni români, cari au păcătuit în Moftin mic împotriva ordinii publice, au lucrat sub impresia unei revolte naționale și religioase, pentru a cărei înlăturare în interesul păcii în țară doar însuși guvernul se străduiește. Sentința aceasta se aduce în timpul după încheierea tratativelor cu Românii, cari tratative de fapt n'au dus la nici un rezultat, dar au slăbit încordarea și lasă să se sperze la o apropiere lentă. Dar, după ce guvernul ungar își îndreaptă cu drept toată atențiunea spre o împăcare cu Românii din Ungaria, se vor afla eventual în acest caz că și mijloace, pentru ca sentința în efectele

ei să fie moderate și să se evite ca ea să devină lucrul unor noi înverșunări reciproce”.

*

„Cartea roșie” a Austro-Ungariei. „Cartea roșie” a Austro-Ungariei a apărut. Cuprinsul ei e o completare a „Cărții verzi” a României și a „Cărții portocalii” a Rusiei. S'a renunțat la publicarea mai multor acte în urma cererii diferitelor cabinete europene.

Partea I-a a acestei colecții de documente diplomatice se ocupă de străduințele Austro-Ungariei de a înlătura războiul. Urmează actele relative la chestia albaneză și mai multe documente privitoare la afacerea consulului Prohaska din Prizrend; apoi note despre tratative în conferința dela Londra.

Fascicula, care se ocupă de România, e alcătuită cu deosebită îngrijire. Guvernul român își formulase pretențiile. Austro-Ungaria îl declară că le va sprijini din toate răzpuțerile. Din acte reese că Austro-Ungaria a susținut România cu toată sinceritatea.

După aceea „Cartea roșie” se ocupă de atitudinea Muntenegrului în chestia Scutarilor, de tratativele asupra demonstrațiunii flotelor, și de conflictul sârbo-bulgar.

Concluzia o alcătuiesc depeșile regelui Ferdinand către puteri și evenimentele diplomatice dela conferința din București.

Avem informații sigure, că în urma dorințelor diferitelor cabinete europene, dar și pentru a-și ascunde propriile greșeli neghioabe, ministerul nostru de externe a renunțat la publicarea mai multor acte și documente.

Sinoadele eparhiale.

În Sibila.

Sedința III ținută la 16/29 Aprilie a. c.

Președintele, I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Meșianu deschide ședința și după ce se verifică protocolul ședinței anterioare, la ordinea zilei se pune referada comisiei școlare despre raportul general prezentat de Consistorul arhidiecezan.

Referentul comisiei V. Păcală propune, ca acest raport să se ia la cunoștință. Pentru decedatul profesor L. Nastasi, sinodul își exprimă durerea prin ridicare. Despre școala reală inferioară din Brașov referentul constată neajunsul, că față de cheltuielile de întreținere ale acestei instituții și față de trebuințele reale ale poporului, numărul elevilor înmatriculați este de tot minimal. Comisia crede, că acest neajuns se va putea înlătura dacă se va completa școala la opt clase, propune deci, ca V. Consistor să studieze aceasta chestiune, intrând în legătură cu susținătorii școlii. Propunerea se primește. Intre celelalte propuneri ale comisiei e de a se remarca aceea, ca Consistorul să intervină la forurile competente, ca în toate școlile de stat și comunale cu un număr mai mare de elevi români, să se introducă limba română, ca obiect obligator, dar și până atunci, în orele de catechizație să li se împărtășească elevilor cunoștințele de limbă absolut necesare. Unde nu este nici un fel de școală se solicită înființarea de școli parohiale, dar și până atunci parohii să fie îndatorate a instrui tinerimea de școală în Dumineci și serbători, cel puțin în cunoștința scrisului și a cetitului. Propunerea se primește.

Cu privire la catechizație, după ce au luat cuvântul deputații Dr. O. Ghibu, N. Ivan, sinodul hotărăște, să susțină concluzul luat în sesiunea trecută, de a se sistematiza succesiv și după cum vor permite împrejurările, posturi de caticheti la școalele medii, în toate centrele unde va cere trebuința. Asemenea se va îngriji de instrucțiunea religioasă a ucenicilor de diferite meserii și la timpul său Consistorul va prezenta raport despre cele făcute în direcția aceasta.

Deputatul Dr. N. Bălan propune iar sinodul hotărăște, ca an de an catichetii dela școlile medii să țină conferințe, la cari să ia parte atât catichetii din cler, cât și cei mireni.

Cu privire la cursurile de analfabeți, despre care în raportul Consistorului găsim observații

bune și foarte juste, sinodul la cu regret la cunoștință, că din lipsă de interes sau din alte motive, nu s'au realizat în măsură mulțămitoare dorințele avute.

În numele comisiei organizatoare referă deputatul N. Ivan. În chestia zidirii seminarului, după ce expune cuprinsul raportului făcut de Consistor, propune ca acesta să fie luat la cunoștință. Edificarea s'a dat în întreprindere arhitecților Dușoiu și Leucă pentru suma pausală de 252.324 cor. Aceștia vor fi obligați a-l preda la 30 August a. c. Având în vedere, că fondul de zidire al seminarului abia atinge suma de 200.000 cor., iar zidirea, renovarea și ajustarea edificiului cu o sală de gimnastică spațioasă, care să se poată folosi și pentru ținerea sinoadelor și congreselor, va costa aproape 300.000 cor., Excelența Sa a întreprins o colecție benevolă între preoțimea și credincioșii din arhidieceză, în urma căreia din centru și din 20 protopoplate s'a oferit până acum suma de aproape 60.000 cor. Sinodul mulțămeste în special I. P. S. Sale pentru îngrijirea ce a avut-o în aceasta chestie.

Tot în numele comisiei organizatoare dep. N. Ivan raportează despre zidirea gimnaziului din Brad și darea zidirii în întreprindere firmei Dușoiu și Leuca din Brașov cu suma de 290.000 cor. Propune, ca raportul Consistorului să se ia cu aprobare la cunoștință și fiindcă încă în anul trecut din lipsa de mijloace suficiente se părea, că nu vom putea realiza multă vreme o dorință veche a tuturor factorilor competenți de a înfăptui zidirea și complectarea gimnaziului — darul princiar de o sută mii coroane, ce l-a oferit în acest scop marele mecenat Vasile Stroiescu a deslegat în mod fericit și aceasta chestie, ce a stat la ordinea zilei timp de 10 ani. Dep. N. Ivan propune iar sinodul decide, să exprime cea mai vie mulțămire marelui binefăcător V. Stroiescu.

Tot dep. N. Ivan raportează despre finalizarea lucrării de zidire a noului otel. Tractul protopresbiteral al Dobrei cere un ajutor de 200 cor. pentru dotația protopopului și, ca să se ușureze în chipul acesta aruncul de pe tract. Raportorul comisiei organizatoare propune a nu se da loc acestei cereri. Dep. Dr. St. Chiriloviciu face contrapropunere, care întrunind 20 voturi, se declară de primită. La propunerea dep. Z. Murășan sinodul votează și tractului IIIa acest ajutor.

În numele comisiei școlare dep. Dr. I. Lupas face un detaliat raport despre situația și viața internă a școalelor noastre. Constată, că școala noastră se găsește în aceeași situație insuportabilă, creată de art. XXVII din 1907. De aceea propune, ca sinodul să ia cu adânc regret la cunoștință, că situația anormală și insuportabilă a școlii noastre nu a fost de loc îmbunătățită nici în urma tratativelor dintre guvern și conducătorii noștri bisericesti. În conferințele învățătoresci cercuale din 1913, din mărturisirea unanimă și foarte documentată a învățătorilor din arhidieceza noastră, ieșind la iveală cât de apăsătoare este situația învățământului, când toată munca învățătorilor se risipește în vânt pentru scopuri și tendințe ce trec peste puterile omenesti, pe de altă parte răspândindu-se știrea, că concluzul sinodului arhidiecezan Nr. 54 punct 8 alineatul 2 din 1913, care cerea redactarea unui nou memoriu în chestia școlară cu scop de a se exopera abrogarea tuturor acelor dispoziții din legile școlare, cari sunt în contradicție cu § 58 al art. de lege XXXVIII din 1868, prin care se asigură dreptul limbei materne pentru fiecare elev, — nu a fost executat. Sinodul îndrumă Consistorul a cuprinde întreg materialul adunat în conferințele învățătoresci din 1913 într'un memoriu bine argumentat, să-l trimită imediat și direct ministrului de instrucție, cerând înlăturarea și revocarea tuturor acelor dispoziții nefirești, cari împiedecă atât de rău dezvoltarea normală a învățământului popular.

Față de această propunere dep. L. Triteanu propune a se solicita la Consistorul Mitropolitan executarea concluzului congresual referitor la înaintarea unei remonstrații la înaltul guvern, și în scopul revizuirii legii școlare. După ce se declară în chestie și dep. N. Bălan, I. Preda și V. Damian cu majoritate de voturi se primește propunerea dep. L. Triteanu.

Sinodul mai hotărăște a se interveni la locurile competente pentru modificarea planului de învățământ, prea încărcat și nepotrivit pentru noi. Se ia la cunoștință inițierea luată de-a introduce și la noi învățământul alternativ.

Tot dep. **Dr. Lupas** propune, ca sinodul să ia la cunoștință reintroducerea lucrului manual în secția pedagogică și pregătirea viitorilor învățători și prin ei a tineretului nostru spre școala activă. Se primește.

Sinodul consideră de o măsură gravaminoasă din partea guvernului faptul, că n'a voit să permită încă în paranteză, numirea românească a comunelor în sigilele școlare, — ia însă la cunoștință demersurile consistoriului întru apărarea și validitatea jurisdicției noastre bis. la examenele de absolvire de pe clasa VI. Fiindcă s'a constatat, că o mulțime de elevi rămân repetenți, din cauza limbei maghiare, aprobă circularul Consistorului, prin care se admiteau acestia la examen de corigență.

Ședința proxima se anunță pentru Joi la orele 9.

Corresp.

(Prin telefon.) — Azi, la începutul ședinței deputatul sinodal **Dr. Nicolae Comșa** (Săliște) a interpellat pe I. P. Sa mitropolitul **Mețianu** în chestia „Telegrafului Român”. Interpelantul a întrebat pe mitropolitul că:

aprobă I. P. S. Sa atitudinea politică actuală a „Tel. Român”?

Ce măsuri va lua I. P. S. Sa față de comisiunea tipografiei arhidiecezane care în primul rând este responsabilă pentru atitudinea politică a ziarului?

Nu crede I. P. S. Sa că „Tel. Rom.” falsifică însăși istoria, atribuind mitropolitului Șaguna greșeli politice pe cari marele mitropolit niciodată nu le-a comis în viață?

În răspunsul său la această interelație I. P. S. Sa a fost foarte evasiv. I. P. S. Sa a declarat că nu are nici o responsabilitate pentru atitudinea politică a „Tel. Român”, dar nici nu poate admite să se discute această chestie în sinodul arhidiecezan.

Reflectând la răspunsul mitropolitului, d. **Dr. Nicolae Comșa** cere sinodului să decidă că abonarea „Telegrafului Român” să nu fie obligatoare pentru preoții din arhidieceză, și „Tel. Rom.” să fie ziar pur bisericesc.

Cor.

In Arad.

Ziua a V-a.

Ședința se deschide la ora 9 înainte de amiază. Notar: d. **Iosif Moldovan**.

Protopopul **Lucuța** cetește o propunere cu privire la instruirea în limba românească a soldaților analfabeți din garnizoana locală, deoarece până azi se face în limbă străină.

D. **Petru Ionaș** observă că nici sărbătorile soldaților români nu sunt respectate, ca bunăcară a minorității de altă limbă și confesiune din regiment.

P. C. S. **Ciorogariu** arată că chestiunea aceasta e din domeniul politic, dreptaceea ar fi consult să intervină mitropolia direct la ministerul de război. Sunt peste 200.000 soldați români în armata austro-ungară — spune P. C. Sa — prin urmare nu pot fi nesocotiți.

Mai iau cuvântul dnii: **Ungureanu, Moldovan, Zigre** etc. și rămâne ca să se facă demersurile la locurile competente.

La ordinea zilei e raportul comisiunii organizatoare. Referent: **Nicolae Zigre**. În special se raportează despre ajutorul cerut dela stat pentru întregirea salariilor profesorilor preparandiali și zidirea unei săli de gimnastică la preparandie. Se cetește actele oficiale cu răspunsul guvernului din care rezultă că ministerul instrucțiunii e aplicat să dea ajutorul cerut, ba

pune în vedere chiar și mai mult, însă în condiții neacceptabile, anume dacă majoritatea studiilor se vor preda în limba maghiară.

În legătură cu fondul de pensie al preoților se naște o discuție lungă în jurul întregirii pensiei preotului **Moraescu** din Bihor, care în urma unei nenorociri a rămas orb. Iau cuvântul deputații: **Lucuța, Ciorogariu, Horváth, G. Popa** etc. Un schimb de vorbe vehemente are loc între P. S. Sa și **Mangra**, care trage la îndoială veracitatea unui act dela consistorul din Arad.

D. **Ungureanu** cerând să se respecte regulamentul, **Mangra** murmură, pentru care d. **Ungureanu** protestează.

Mangra: Eu nu zic nimic.

P. S. Sa: Atunci taci, dacă nu vorbești.

În cele din urmă rămâne propunerea comisiunii în senzul ca consistorul să-i voteze preotului nenorocit un ajutor afară de pensia regulamentară, în numele carității.

După pauza de 5 minute se discută chestiunea noii arondări a protopresbiteratelor. P. S. Sa spune că s'a cerut părerea protopopiatelor din eparhia Aradului; cele mai multe s'au declarat în contra arondării noi.

D. **Ungureanu** într-o vorbire documentată arată că noua arondare e o necesitate administrativă imperioasă, prin urmare să se studieze minuțios și consistorul să ia măsuri în consecință.

Rămâne ca propunerea comisiunii să se completeze și la viitorul sinod să se prezinte planul arondării cu toate detaliurile.

Mai este o chestiune delicată — un diferend careșcare între cele două eparhii — care preținde a nu se dezbate meritos în publicitate.

Mangra totuși ia cuvântul vorbind de un ideal al „săracilor bihoreni” de a-și vedea reînființată episcopia în Oradea-mare. Face aluzie la „ceice numai pe buze au interesul neamului, și nu în inimă” (Aci se bate în partea dreaptă a pieptului). Vorbește de o casă în litigiu (probabil viitoarea reședință), care „nu trebuie trecută în hatărul unora sau altora”; dânsul a intervenit la o bancă ungurească din Budapesta, care-i oferă credit nelimitat și... avantajos. — Mai vorbește la obiect dnii deputați: **Ungureanu, Ciorogariu, Dr. Lazar, Dr. Popa, Sava Raicu** etc., după care ședința se ridică la ora 1, având a se continua după amiază.

Ședința de după amiază

se deschide la ora 4 și un sfert. Notar părintele **Iuliu Bodea**.

Se cetește protocolul luat în ședința de ieri, în care se spune câte voturi s'au dat „pentru contra” și câte „contra pentru” în afacerea ajutorului cerut de biserica din Fabricul-Timisoșorii. Protestând dnii deputați împotriva redacțiilor, **Dr. Regman** se așează enervat și... esofat — după cum a spus-o însuși, și protocolul rămâne în plata Domnului.

D. **N. Zigre** continuă cu cetirea rapoartelor comisiunii organizatoare. Mai cu seamă se insistă asupra unui raport al consistorului din Oradea, care arată că eparhia Orăzii e coordonată, nu subordonată eparhiei arădane, prin urmare se accentuează independența consistorului orădan. Acestui raport al Orăzii îi urmează răspunsul consistorului arădan, la care **Mangra** face observații și reflexii.

Se naște un mic scandal. P. S. Sa protestează afirmând că e jignit în drepturile canonice. — **Mangra** sare enervat, gesticulează și lovește cu pumnul în masă în fața episcopului. — P. S. Sa exclamă că-l va da afară. — **Mangra** agitat continuă să vorbească, zicând că desi e la mijloc o chestiune obștească, P. S. Sa o ia drept afacere personală. Nu contestă drepturile canonice ale episcopului, dar nu admite ca P. S. Sa

să exercite despotismul în administrația bisericicii. Consistorul orădan vrea să ducă acțiunea independentă de consistorul arădan, căruia i se va supune.

Dl **Nic. Zigre** confirmă afirmațiunile P. S. Sa și cere mai ales ca vicarul să nu fie adm. să trateze direct cu guvernul, cum face întotdeauna în diferite chestiuni bisericești și școlare.

La rugămintea d-lor deputați **Dr. Lazar Ciorogariu** se întrerupe discuția vehementă.

Apoi se cetește un raport al senatului școlar dela Arad în chestia perceperii unei taxe după comune pentru conferențele învățătoresc. Născându-se din nou o discuție, P. S. Sa cetește actele declarându-le luate dela ordinea zilei la protestările generale însă le înapoiază să se dezbate.

Dl **Iosif Moldovan** ia cuvântul apărând special interesele învățătorilor dela periferia diecezei.

Dl **Iuliu Groșoreanu** apărând punctul de vedere al învățătorimii, aduce o propunere în sensul ca în fiecare comună să se perceapă o taxă minimală de 20 coroane pentru conferențele învățătoresc. Propunerea dlui **Groșoreanu** se primește unanim.

Referentul comisiunii bisericești, **protopopul Lucuța**, cetește o propunere referitor la aplicarea absolvenților de teologie — până la alegerea introducerea în parohie — în funcțiuni școlare și bisericești. Vorbesc deputații **Petru Truția Ciorogariu**. Propunerea comisiunii școlare pentru executarea căreia deja s'au luat dispozițiuni serioase — se primește.

Raportorul **Dr. Aurel Lazar** cetește darea seamă asupra fundațiunii Jiga din Oradea, internatului din Beiuș etc., cari se primesc.

În chestia vânzării unei case dărăpănate diecezei, se procedează la votare nominală conform regulamentului, declarându-se toți deputații prezenți pentru vânzare.

Socoțile consistorului orădan nu se aprobă nefiind în ordine, conform deciziunii din anul trecut.

Protocolul comisiunii de control se ia la cunoștință.

Ședința se termină la ora 7 seara. Proxima ședință se va ține mâine la orele 9 dimineața.

Declarațiune

Subsemnații somați — din partea unuia „din din margine” — a da lămuriri cu privire la conținutul noastră, din trecut și de astăzi, la ziarul „Telegraful Român”, în conformitate cu adevărul ne luăm voie a face următoarea declarațiune:

Articole de cuprins politic în ultimii 8 ani am publicat niciodată în „Telegraful Român”. Treagă colaborarea noastră la acest ziar s'a mizat ginit la anume articole ocazionale de cuprins bisericesc, cultural sau științific.

Asupra atitudinii politice a „Telegrafului Român” neputând avea nici o înfrîngere, e de înțeles, că nu ne putem asuma nici o răspundere. Pretinsul preot să binevoiască a se adresa în această chestiune, cu întrebările sale către membrii ai comisiunii tipografiei arhidiecezane care singură poartă răspunderea pentru direcțiunea acestui ziar. Din parte-ne însă ținem să accentuăm că politica de azi a „Telegrafului Român” nu o putem aproba și credem, că preoțimea noastră asupra acestui punct n'a avut nici până acum motiv să fi nedumerită. De câte ori interesele noastre bisericești sau culturale și școlare au fost jignite ori ce parte, corporațiunile bisericești, ai căi membri suntem, au luat totdeauna cea mai înaltă atitudine întru apărarea lor. Dacă „Telegraful Român” ar fi ținut totdeauna seamă de atitudinea

Corecte (propise) pentru examene, dictando și caligrafie. Suta bucăți
Cor. 1.40 plus porto postal.

Aviz școlar — Iskolai értesítő
legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia”, Arad, Deák-Ferencz 20.**

demnă a acestor corporațiuni bisericești, rămânea scutit de greșelile, în cari a căzut și de învinuirile ce i se aduc. Pentru aceste învinuiri însă și pentru aceste greșeli, noi nu putem admite, ca „Telegraful Român”, ca o creațiune a lui Șaguna, să fie distrus, ci credem că se poate îndrepta, pe lângă o conducere mai îngrijită, și poate deveni acelaș prețios organ publicistic, care a fost și în trecut.

Noi nu dorim moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu!

Sibiu, în 15 (28) Aprilie 1914.

Nicolae Ivan,
asesor consistorial.

Dr. Ioan Lupas,
protopop.

Dr. Nicolae Bălan,
profesor.

Știrile zilei.

„Neue Freie Presse” despre pasagiul privitor la România din expozeul contelui Berchtold.

Viena. — „Neue Freie Presse” criticând în primul său de azi expozeul ministrului de externe, contele Berchtold scrie privitor la pasagiul despre România: Expozeul nu dă nici o lămurire asupra realului raport al nostru cu România și trece peste greșelile cele mai grele ale diplomației cu un gest de predominanță ca și când Bucureștii nu ar fi punctul unde prietenului nostru statornic, dlui Sasanow de fapt i-a succes, să rupă o bucată din tripla alianță.

Nota contelui Berchtold din 12 August anul trecut, aceasta inutilă batjocurare a păcii de București cu greu a putut fi uitată deja. De aceea face expozeul și nu spune, ce dorește să audă monarhia și vorbește în jurul României nu fără semnele perplexității.

Sedința camerii.

Budapesta. — În ședințele de azi înainte și după amiază camera a desbătut budgetul ministrului de finanțe.

În ședința dinainte de amiază, care a ținut dela 11 până la 2 după amiază au vorbit: Szabo Iános, care accentuiază necesitatea menținerii vamei comune și roagă pe ministrul de comerț și comunicație să promoveze circulația de străini; Gratz Gustav urgitează reforma caselor de asigurare muncitorești; Brandsch despre promovarea industriei; iar Szentpályi și Söpkéz urgitează reforma căilor ferate ungare și cer îmbunătățirea mersului trenurilor.

În ședința de după amiază, care s'a deschis la 4 și jum. ministrul Harkányi a răspuns într-o vorbire mai lungă antevorbitorilor. Ministrul deși nu dă un program, pentru ca nu cumva să i se reproșeze mai târziu că nu l'a împlinit, pune în vedere totuș sanări la căile ferate și luarea a tot felul de măsuri pentru remediarea stărilor economice rele din țară. Vorbește pe lung despre stările rele la căile ferate și remediarea acestora, ceea ce e de cea mai mare importanță și pentru dezvoltarea industriei. În general s'au făcut neglijări 30 ani de rând și astfel îmbunătățirea nu se poate aștepta deodată.

S'au luat măsuri pentru regularea apelor și drumurilor de comitat. Pentru promovarea industriei și comerțului ungar ministrul a căutat să asigure piețele din statele balcanice, unde a trimis experți pentru studiarea acelor piețe și a așezat mai mulți comercianți în aceste.

Camera primește atât în general cât și în special budgetul ministrului de comerț.

După o pauză de zece minute președintele Beöthy redeschizând ședința pe la orele 8 fără un sfert stabilește programul pentru ședința de mâine când se va desbata budgetul ministrului de agricultură.

Venind rândul la interpeleția de urgență a deputatului Polonyi în chestia punerii în aplicare a legii de recruți, întră în sala de ședință vre-o 30 de deputați opoziționali în frunte cu contele Mihail Károlyi și Andrassy. Polonyi își motivează interpeleția pe lung și pe larg cu argumente de drept public spunând că aplicarea legii de recruți din 1914 e contra legilor din 67, după ce în Austria această lege a fost în aplicare cu ajutorul §-lui 14, fără a fi votată de către parlamentul austriac.

Ministrul Hazay îi răspunde imediat declarând punctul de plecare al deputatului Polonyi de greșit, deoarece e irelevant pentru Ungaria în ce bază au fost pusă în aplicare dispozițiile legii de recruți, ceea ce s'a făcut de altcum numai temporal.

Polonyi nu ia la cunoștință răspunsul ministrului Hazay, camera însă îl ia și ședința se termină după aceasta la orele 8 și un sfert.

Sedința subcomisiei de războiu.

Budapesta. — Subcomisia ungară de războiu a ținut azi seara la orele 6 ședință sub președinția lui Béla Tallián. Ministrul de războiu Krobatin își citește expozeul în limba germană, cerând mai întâi prin președinte permisiune pentru aceasta dela membrii subcomisiei. Președintele propune apoi ca proxima ședință în care să se înceapă desbaterea acestui expozeu să aibă loc Marti în 5 Maiu. Deleatul opozițional Rakovszky face propunerea ca desbaterea să se înceapă numai în 11 Maiu accentuând necesitatea unei studieri temeinice a expozeului din partea delegaților.

Vorbind pentru această propunere deleatul Chorin și Lovászy Márton, iar admitând și contele Tisza că timpul până în 5 Maiu e prea scurt pentru studiarea expozeului, ședința cea mai apropiată se fixează pe Joi în 7 Maiu.

Ocuparea Albaniei(?)

Belgrad. — În cercurile politice sârbești s'a răspândit știrea că Grecia și-a retras urgent trupele din Epir, intervenind tripla alianță și România la guvernul elin. Puterile triplei alianțe și România au rugat guvernul din Atena să facă totul, pentru ca guvernul provizor al Epirotilor să încheie de urgență cel puțin provizor o înțelegere cu guvernul albanez, deoarece după cum e informată tripla alianță — Austro-Ungaria și Italia a făcut dependentă eventuala ocupare a Albaniei dela rezultatul tratatelor dintre guvernul albanez și al Epirotilor.

Cu prilejul întrevederii dela Abbazia contele Berchtold și marhizul Di San Giuliano s'ar fi înțeles ca Epirul să primească un guvern aparte, iar dacă nici prin aceasta măsură n'ar pune capăt tulburările din Epir, ambele state ar ocupa militarmente întregă Albania.

Expozeul ministrului de războiu.

Budapesta. Dela ședința subcomisiei de războiu, fiind secretă, auditorul a fost exclus. Din cele ce s'au strecurat până acum, ministrul Krobatin a declarat în expozeul său că plusul de cheltuieli votat în sesiunea trecută a fost întrebuințat pentru dezvoltarea și perfecționarea armatei ceea ce a fost necesar din cauza înarmărilor statelor vecine, ca nu cumva situația militară a monarhiei să se întoarcă spre rău. Comandamentul armatei cere în total nu mai puțin de 575 milioane 934.415 cor., care sumă deși foarte considerabilă încă nu e așa mare în proporție relativă cu sumele ce le cheltuiesc alte state pentru armatele lor. În mijlocul înarmărilor generale a statelor nici monarhia nu poate să se excludă dela aceasta.

Eliberarea lui Mândășescu.

București. — Mândășescu a fost eliberat. Consiliul judecătoresc care a hotărât punerea

în libertate a lui Mândășescu a gădădit cetățenia română a lui Mândăș.

Avramof și soția lui precum și femeia Salomon rămân și pe mai departe în arestul preventiv deoarece încă nu e dovedit că ar fi cetățeni români.

Vizita flotel engleze în porturile austro-ungare.

Viena. — Flota engleză din marea mediteraneană va vizita porturile austro-ungare Pola, Fiume și Triest din 4 până în 18 Maiu.

Petersburgul sub ață.

Petersburg. — Un uragan înfiorător a făcut ravagii în întreg orașul. După trecerea uraganului a fost o rupere de nori, încât Nawa nemai-putând primi masele de apă a revărsat punând suburbiile orașului în apă și dărâmand o mulțime mare de case, încât mai multe mii de oameni au rămas fără adăpost.

Generalul Caranza începe tratativele de pace.

Washington. — Generalul Caranza a adus la cunoștință reprezentanților diplomației că e aplicat să intre în tratativele de pace propuse de statele sudamericane în scopul aplanării pasnice a conflictului din Mexico și Statele-Unite.

INFORMAȚIUNI.

Bărbierii în Roma antică.

Horatius spune că dacă vrei să vezi pe cineva, dacă vrei să te întâlnești cu un prieten, sau dacă vrei să auzi o ghicitoare venită de curând din Egipt, sau dacă vrei să vezi cea mai nouă molă sosită din Orient, să te duci în Forum.

Nu spune însă unde se fabricau unele svonuri cari de dimineața până seara se transformau astfel că păreau adevăruri adevărate, și aduceau la cine le svonise întâi, așa de schinobate, încât nici el singur nu le mai recunoștea. Toate acestea, sau cea mai mare parte din ele, se fabricau în prăvăliile bărbierilor, cari difereau de ale noastre numai prin instrumentele ce se întrebuințau.

Este curios cum viața noastră de azi, se aseamănă cu viața antichității, chiar în detaliile cele mai mărunte.

Românii, până la Scipione Africanul (200 a. H.) nu-și radeau barba, care jucă un rol de demnitate în viața familiară a Romei republicane. Statul, în urmă, conform tradițiilor, a ordănit printr-o lege, vremea când trebuie să se raze barba, și după părerea Colegiului Augurilor a hotărât ca această vreme să fie la ctatea de 25 ani, adică la începutul vârstei tinereții. Tânărul cel nou, aduna cu sfîntenie părul și barba tăiată, punea totul într-o cutie de lemn parfumat, și urmat de toate rudele, o duceau pe altarul vre-unel Zeite, împreună cu toți liberții, amicii și sclavii lor. După averea fiecărei familii, cu această ocazie se făceau serbări mai mult sau mai puțin costisitoare.

După cucerirea Greciei, au început să pătrundă în Roma obiceiuri rele, și prin și cei cari nu erau tineri, începură să se îngrijă de toane nouă de podoabe lor, și nu numai de îmbrăcăminte și de podoabe, dar și de rafineria obiceiurilor. Dela această epocă, băile nu se mai limitau numai la apă curată, ci parfumi de multe chipuri, precum și o mare dorință de noutăți și de bărbieri.

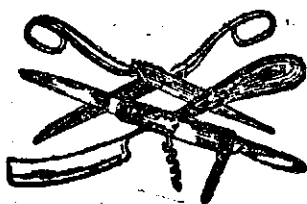
Bătrânii, cari se scărâdăzaseră văzând pe Scipione Africanul că-și rade barba în fiecare dimineață, se uitau cu groază la liberimea română, care stătea aproape ziua întregă în bărbierii, d'asupra cărora erau firme mari, atrăgătoare.

În Suburra însă, nu prea se credea lumea în bărbierii și nici prăvăliile de acolo, nu atrăgeau pe eleganții tineri.

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în Oradea-Mare, Rákóczi (F6)-ut 19

Primește spre reparare și ascuțire totfelul de briciuri, cuțite, foarfeei, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cărnii, mașini pentru tunsul cailor și a oilor. Țin în depozit totfelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, articlii de toaletă pentru cap și p. față, totfelul de articlii de oțel, și anume: bricioiri, foarfeei, mașini

pentru tuns, tăietor de bățături, cuțitase peat-u tăiatul hărției, cuțitase de buzunar și penițele, precum și articlii pentru bărbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu distinsă stimă:

Ke 1914-52.

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic.

Ca să-ți razi barba într-o bărbierie din Suburra, se plătea dela 13 la 19 centime, și erau femei cari rădeau, niște îndrăcite, zice Marțial, cari rădeau în ușa prăvăliei și se sbăteau ca niște Furii, ceea ce constituia un pericol pentru trecători.

Tânărul elegant, parfumat și pomădat, nu se ducea într-o bărbierie din Suburra, ci într-una din Forum sau din Grecoctasi, unde bărbierile erau așa de luxoase, iar Liciniu, faimosul barbier, după ce așeza pe client pe scaun, îi lega în jurul gâtului sudariul de pânză fină de in, și pe urmă, cu un clește mic, îi smulgea perii, apoi, cu un brici de bronz ca o seceră cu tăișul în afară, îi roșea obrazii. Liciniu tăia părul scurt, dar în așa chip că putea să-l încrețească des și regulat.

După ce-i smulgea genele, îi smulgea părul de pe brațe și de pe picioare; în urmă, cu un fel de nucă de bronz, arăd în foc, îi mai ardea perii cari mai rămăseseră. Pe urmă, cu fel de fel de pomade parfumate, freca brațele, pieptul și picioarele clientului, ca să-i ia orice urmă de arsura nucii, și să redea pielei netezimea ei.

Operațiile acestea durau multă vreme, dar un tânăr elegant, ca să fie perfect, le suporta cu plăcere.

Cu atât mai cu plăcere sta tânărul, cu cât bărbierii din Roma antică, în tot timpul acestor operațiuni, nu tăceau din gură, ci povesteau tot solul de întâmplări și de noutăți, de scandaluri și de „se zice” pe cari nimeni nu le știa așa de bine ca ei. Nu era trimes, nu era ambasador, nu era eveniment sportiv sau de lume, nu era ceva dela Curte sau dela Senat, ca să nu se critice și să se comenteze în bărbierie. Nici chiar nevasta Cezarului nu scăpa de gura bărbierului.

Un exemplu de cât erau de flegari bărbierii, ni-l dă Sextil, juriscultul — deci o persoană serioasă — care ducându-se la bărbier, după ce a stat pe scaun și i-a pus șervetul la gât, la întrebarea cum vrea să fie servit, a răspuns: fără să vorbești!

Iată cum descrie Marțial pe elegantul din vremea lui, care se plimbă pe Via Saera așteptând ora de cină:

„Când iese din bărbierie cântând cele mai proaspete cantonete venite din Spania sau din Egipt, umple aierul cu miile de parfumuri în cari s'a scaldat. Picioarele le mișcă în cadentă și din când în când ridică în sus un braț sau pe cellalt, acoperite cu făină, fie ca să se scarpine, fie ca să și le arate. Todorăuna are să-ți spuie ceva la ureche, și-ți spune că s'a amoretat cu X, sau cu cine nevasta lui Y calcă jurământul făcut la altarul Junonei Lucina. Cunoaște toți caii și genealogia lor, căci aceasta îi pasionează. Cunoaște calitățile conducătorilor de quadrigă, cari își dispută victoria în circuri. În care școală o fi făcut studiile acestea? Ah! da! în prăvălia lui Liciniu.”

I. T. Allan.

Arad, 30 Aprilie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploaie.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă. Temperatura la amiazi a fost de 21.8 C.

Măne, Vineri, 1 Mai, fiind zi de repaos pentru întreaga muncitorime din țară, în consecință nu se lucrează nici în tipografia noastră. Numărul viitor al ziarului nostru va apare deci Duminică dimineața.

Martiriul credinței românești. Din București am primit azi următoarea telegramă:

„Societatea „Carpații” întrunită în adunare generală trimite salutul său frățesc de îmbărbătare bravilor luptători Români dela Sătmar. — TETU, președinte.

Liga Culturală și procesul dela Sătmar. Directorul nostru d. Vasile Goldiș a primit din partea Ligei Culturale secția Craiova următoarea scrisoare:

Domnule director,

Am luat astăzi cunoștință de fînitul procesului dela Sătmar și de monstruoasa sentință

pronunțată în contra vrednicului preot român George Mureșanu și a celor 14 însoțitori ai săi. Pentru că și-au apărat legea și credința lor strămoșească în contra silniciei maghiare, ei au fost trimiși la închisoare pe timp lung, de atotputernica justiție maghiară apărătoarea credincioasă a ideii de stat maghiar.

Nu putem în deajuns protesta în contra acestui act nedrept și de teroare exercitat asupra Românilor din Transilvania, care reeditează sub o altă formă procesul monstru al „Memorandului” tocmai acum când Ungaria oficială prin ministrul ei președinte, cere mai mult ca ori când o sinceră și durabilă împăcare cu Românii din Ungaria. Ceea ce dovedește că una-i vorba și alta-i fapta.

În aceste momente suntem cu sufletul alături de cei ce suferă pe nedrept pentru ideea și credința națională. Vă rugăm a fi interpretul nostru pe lângă poporul românesc din Ardeal. — **Comitetul Ligei Culturale din Craiova. Președinte: N. Romanescu. Secretar: G. Mil Demetrescu.**

Serbările dela Șiria. La serbarea ce va avea loc Duminică, 3 Mai n. la Șiria din prilejul desvălării bustului lui Ioan Rusu-Șirianu și-a anunțat participarea lume neobicinuit de multă. Printre distinșii oaspeți din România și-a anunțat sosirea — după cum se știe — și d. prof. Nic. Iorga.

Duminică la amiazi va avea loc la hotel „Central” un splendid banchet, pentru care s'au anunțat până acum vre-o 120 persoane. La banchet vor participa și damele. Totodată ținem să aducem la cunoștință publicului, că s'a obținut dela direcția căilor ferate din Podgorii un tren special, care va pleca din Șiria spre Arad noaptea la orele 1 și jumătate.

Românii din Arad vor participa în număr mare la această serbătorire a muncii unui om, care s'a jertfit în rândurile întâi ale luptei, sub steagul unui mare ideal.

„Remember”. Sub acest titlu confratele „Dreptatea” din București scrie:

„Răspunsul Drului Vaida, însă, la acușările stupide ale contelui Tisza, a spulberat puternic insinuările perfide. Și s'a vădit că ceea ce era menit a compromite prezentul politic al deputatului român, nu era altceva decât o josnică înscenare polițienească, la care păcătosul Duliscovici — cel care a iscat procesul monstru împotriva Rutenilor momiți — a jucat din nou rol de căpetenie.

S'a voit, prin interpuși de speță ordinară, să se „dovedească” rusofilismul Românilor! Firește înscenarea n'a isbit.

Infamia contelui Tisza rămâne o pagină neagră în viața sa politică, o pagină de nedemnităte pentru însăș monarhia austro-ungară.”

Traduceri din Goga. Producțiunea noastră literară, mărită și înfrumusețată în ultimele două decenii, a atras atențiunea publicului cult din alte țări care a căutat astfel să ne cunoască mai deaproape. S'au scris despre noi cărți întregi de acei autori străini, cari au venit mai întâi în mijlocul nostru spre a culege impresiuni și observații redade mai târziu în volume consacrate țării noastre, fie pentru cunoașterea noastră politică și socială, fie pentru aprofundarea culturii noastre.

Mai folositoare însă decât aceste scrieri în care am fost sau suntem prezentați publicului străin, ni se par nouă traduceri ce s'au făcut până acuma, în limbi străine din operele literaturii noastre de frunte — în cazul când aceste traduceri s'au putut apropia de forma originalului. Traducerea operei poetice a lui Eminescu în lim-

ba franceză și germană — când traducerea sa se făcea pe deplin — poate să ne fie de folos în aceeași măsură în care ne folosește o descriere a țării noastre străin care ne-a vizitat, în trecut — căci într-o operă genială ca aceea a lui Eminescu trăiește adevăratul suflet al neamului nostru.

În traduceri străine avem pe Eminescu, Alexandru Gane, Sadoveanu, Caragiale, Vlahuță și alții. Aceste traduceri au apărut unele în volum, iar altele prin diverse publicațiuni franceze sau germane, ceea ce ne putut apropia mai mult de cultura statelor occidentale, și ceea ce a dat puțință străinilor cari s'au interesat de noi să cunoască mai exact sufletul și mentalitatea noastră.

Reflectăm aceste cu prilejul cetirii unor poezii ale poetului Octavian Goga transcrise de către dna Sidonia Devechi, una din bunele interprete a literaturii noastre în limba germană, apărute de curând în „Bukrester Tagblatt”.

Dna Sidonia Devechi a încercat să redeie în limba lui Goethe versul lui Octavian Goga și a isbit.

Poeziile „Dela noi” și „Noi” au fost îmbrăcate în vers german, fără ca noul strai să fi suferit vre-o modificare.

Strofa primă din poezia „Noi” care începe astfel:

La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătasă;
La noi atâția fluturi sunt
Și-atâta jale 'n casă.
Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...

sună astfel în traducerea doamnei Devechi

Bei uns gibt's Tannenwälder grün
Und Wiesen voller Blüten
Und viele Schmetterlinge—und
Viel trauer in den Hütten.
Die Nachtigall aus weiter Fern'
Läuscht unser Dolne Tönen;
Wier haben Lieder ohne Zahl
Und viele, viele Traenen.

Cum vedem traducătoarea a pătruns în adâncimele caracterului poeziei lui Goga și a comunicat cetitorilor germani toată atmosfera ce plutește în baladele acestor poezii care a cântat „pătimirea noastră”.

Cu asemenea traduceri reușite, literatura noastră are șansa de a putea fi pusă în contact cu literatura străină.

Țăran român condamnat pentru agitație. Țăranul Teodor Maniu din comuna Săcâdău (com. Bihor) — se spune — că nu-l prea dragi pe Unguri. Și, vezi Doamne, ar trebui să iubească ca pe sine însuși...

Todor Maniu adecă a încercat și el să facă odată politică în public și bietul, a pățit'o proces. Todor Maniu ar fi spus, că dacă Oradea-nu ar fi, nu peste mult, granița României, atunci Românii fără multă ceremonie le vor face pe hodul Ungurilor”.

Pentru aceasta s'a pornit proces împotriva bietului Todor Maniu și tribunalul regesc de Oradea l'a osândit la trei luni temniță. Țăranul a făcut anel și ieri a ajuns lucrul la tablă, gească din Oradea, care a confirmat sentința dusă de tribunal.

Ar fi trebuit să-l infunde în temniță pe bietul pentru a fi și mai mare siguranța delicatelor noastre țării!!

La „Fundațiunea ziaristilor români din Ungaria” administrată de „Ardeleana” din Oradea au contribuit, în loc de anunt de logodnă, suma de 20 cor. d. Enea Medean, contabil și dsoara Vichi Bena, Sebeșul-săsesc.

Rétay și Benedek
BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steguri :: Altare, amvonuri, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, vopsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt Aranjamentul complet al bisericii noi din Segedin-Buda și al bisericii minorilor din Arad, pictarea și aranjarea ministorilor din Marlasavár și Marlaradna, a bisericii din Berg și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepesvártörténeti. Cu planuri și proiecte în stiam la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe șosele noastre.

Hirlap și piesa „Se face ziuă.” În ziua de ieri scârțâitoarea șovinismului „Pesti Hirlap” se ocupă pe larg de piesa: „Se face ziuă” a lui Zaharie Bârsan.

Sándor Jozsef, care iscălește această quasi-scenă, după ce spune conținutul piesei și reproduce pentru cetitorii săi o scenă, se ocupă de sgomotul ce l'a făcut această piesă, de reamă ce i se face în România și de hotărârea juriștilor dela Universitatea din București, să se presune asupra Teatrului Național s'o punde nou pe afiș.

Domnul Sándor Jozsef felicită guvernul român pentru gestul lui prin care a înlăturat de pe afișul Teatrului Național această piesă care batjocurește maghiarimea.

Să nădăjduim însă că această satisfacție a magurilor nu va dura mult. Societatea scriitorilor români, studențimea și toată lumea din România vor face — nădăjduim — totul pentru se jua la Teatrul Național această piesă, înjurată de pe afiș de dragul monarhiei austro-ungare pe scenele căreia adeseori a fost batjocrit neamul nostru, în tonul cel mai revoltător. Chiar în Burgtheater-ul din Viena mai acum doi ani s'a jucat o piesă în care autorul — arhidan — își bătea joc în cel mai urât chip de brul român. Tot pe acel timp într'un teatru din Praga era ridiculizat un boer român idiot și ce purta masca exactă și numele scump al lui Vasile Alexandri. Nu mai vorbim de „Clopele amuțite”, murdara și mizerabila limonadă a ungurului Rakosi Jenő, care e jucată cu dezinu pe scenele ungurești.

Ar trebui ca România să le răspundă pe același ton, — sau cel puțin să nu mai ia la cuostință intervențiile pricoliciului dela Ballplatz ri ale scriitorilor dela Budapesta.

Înaintări în armata comună. Ni se comunică: La statul major e împărțit: locotenentul **Cornel Șevu** din reg. de inf. Nr. 5.

La rangul de vice-coloneli sunt înaintați: maiorul **Mihai Cioban** din reg. de inf. Nr. 33 Arad, și **Constantin Hadia** din reg. de inf. 85 Maramurăș.

La rangul de maiori, căpitanii auditori: **Cornel Bărdossy** și **Dr. Adrian Nedelcu**.

La rangul de căpitani, locotenenții: **Sabin Banciu** reg. de inf. Nr. 44 B.-pesta, **Ștefan Milea** reg. de inf. Nr. 85 Maramurăș, **Amos Pop** la școala superioară reală din M.-Weiskirchen, **Mihai Stoica** dela reg. de inf. Nr. 25 Lőcse, **Amrosie Păcurariu** dela reg. de inf. Nr. 33 Arad a reg. de inf. Nr. 85 Maramurăș, **Aurel Suci** a reg. de inf. Nr. 61 Cluj.

La rangul de locotenenți, sublocotenții: **Ioan Valena** la reg. de inf. Nr. 43 Biserica-albă, **Traian Mutiu** profesor la școala militară reală superioară din Mărisch Weisskirchen, **Vasile Spătariu** la reg. de inf. Nr. 31 Sibiu, **Simion Ibeșu** la reg. de inf. Nr. 64 Orăștie, **George Borja** dela reg. de artil. Nr. 34 Brașov, **Aurel Popescu** dela reg. de artil. Nr. 36 Sibiu.

La rangul de sublocotenenți, cadetii: **Radul Nicoară** dela reg. căilor ferate, **Andrei Drencea** dela reg. de inf. Nr. 2 Brașov, **Zeno Herbay** dela reg. de inf. Nr. 2 Brașov, **Octavian Căteanu** dela reg. de inf. Nr. 51 M. Oșorheiu, **Livius Radu**, batalionul de vânători Nr. 23 Tremhovla, **Ovid Sorescu** la reg. de inf. Nr. 2 Brașov.

Sârboalcă condamnată pentru lesa Majestații. Soția lui **Ștefan Ștefanovits** din orașul Baja, mergând în 10 Mai anul trecut în prăvălia lui **Leopold Spitzer**, a început să vorbească despre războiul balcanic. În cursul acestei conversații femeia a spus înaintea vecinelor ei următoarele:

„Regele vostru înaintea noastră, a Sârbilor, e un nimenea, pentru că se teme de moșteni-

torul tronului sârbesc și de aceea i-a cumpărat cu bani pe Sârbi, ca să nu-i facă bătaie. Dacă odată Sârbii o isprăvesc cu Turcii, vin ei aici și cuprind Bacica. Ne slobod din colivia asta și atunci vom mânca din Unguri papricaș și peste el vom bea sânge unguresc”.

Elisabeta Csatai, o cusătoreasă care era de față a făcut arătare împotriva îndrăsnetei sârboalice, care a fost pedepsită de tribunalul din Seghedin la 14 zile închisoare.

Micii principii Mircea și Ileana la Constanța. Luni la orele 2 d. a. cu un tren special au sosit la Constanța principii Mircea și Ileana, însoțiți de d. general Robescu, șeful casei priciare. AA. LL. RR. au fost întâmpinate la gară de autoritățile civile și militare în frunte cu d. ministru **Victor Antonescu**, care se afla în localitate cu prilejul inaugurării Curței de Apel de aci și dnii prefect **Luca Oancea**, d. colonel **Găișeanu**, șeful statului major al corpului 5, colonel **Bălineț**, **Dobrescu**, directorul prefecturii etc.

Dela gară, Altețele Lor regale, într'un automobil s'au dus la palatul regal.

Conferința „Astrel” la Brad. Români din Brad și jur sunt invitați la conferința ce o va ținea d. prof. **Dr. Traian Suci** despre „Băile de aur dela Brad” în cadrele desp. Brad al „Astrei”, **Duminecă**, în 3 Mai st. n. 1914, la 3 jum. ore d. a. în sala de gimnastică a gimnaziului din Brad. — Prezidiul despărț.

Învățătorul Petru Ciucur din Secusigiu. Ni se anunță din Budapesta: Curtea de casație (Curia reg.) în ședința sa de ieri a modificat sentința tribunalului din Arad care, se știe, osândise pe învățătorul **Petru Ciucur** din Secusigi la o amendă de 300 cor., care sumă să se detragă din cauțiile foilor „Poporul Român” din Arad și „Libertatea” din Orăștie. Curtea de casație a anulat sentința primului for judecătoresc și a osândit pe învățătorul **Petru Ciucur** la o **lună temniță ordinară și 80 cor. pedeapsă în bani.**

Boala lui Kossuth se agravează. Ni se anunță din Budapesta: Starea sănătății lui **Francisc Kossuth** se agravează tot mai mult. Bolravul nu ia de loc mâncare ceea ce îl slăbește foarte tare.

Temperatura corpului e de 38.3.

Victimele palatelor. În strada Nagymező-utca nr. 3 din Budapesta s'a întâmplat o mare nenorocire. Un zid puternic dela o clădire la care lucrează numeroși muncitori, s'a prăbușit și a îngropat sub ruine pe doi muncitori.

„Sonn und Montags Zeitung” vorbind despre situația internațională scrie:

„E îmbucurătoare energia cu care România își împlinește misiunea de arbitru în Balcani, cum dovedește și misiunea generalului **Coandă**. Nicăieri aceste năzuinți nu sunt privite cu atâta simpatie ca în Austro-Ungaria, unde sunt privite cu simpatie și străduințele de a menaja susceptibilitatea Bulgariei cu toate că tratativele podului dunărean au fost întrerupte.”

Rezultatul alegerilor din Franța. Se anunță din Paris: După o statistică a ministerului de interne, la ora 1 jum. rezultatul alegerilor era următorul: din 602 locuri 340 sunt asigurate, balotagii sunt 251, rezultate neproclamate 11 din cari în colonii 10 și un rezultat dubios la **Pontivy**.

Au fost aleși: reacționari, inclusiv acțiunea liberală 66, progresiști 47, federația stângerii 20, republicani din stânga 38, radicali și radicali

socialiști 118, republicani socialiști 11, socialisti unificați 40.

Reacționarii câștigă 4 locuri, radicalii și socialistii 3, socialistii unificați 1, progresiștii pierd 3 locuri, federația stângerii pierde un loc, republicanii socialisti 2 locuri.

Printre aleși sunt foștii miniștri **Millerand**, **Briand**, progresistul **Charles Benoist**, abatele **Lasies**, radicalul **Puech**, dnii **Caillaux**, **Deenys Cochin**, **Barthou**, **Deschanel**, miniștrii **Viviani**, **Renaud**.

Fostul prefect al poliției **Lepine**, este în balotagiu cu un socialist.

Construcții militare în Dobrogea-nouă. Ni se comunică din București. Ministerul de război a luat hotărârea să se înceapă în Dobrogea-nouă executarea mai multor lucrări și construcțiuni, destinate nevoilor armatei. Aceste construcțiuni sunt: o cazarmă de artilerie la **Dobrict**, în valoare de 380.000 lei și o alta de cavalerie, în valoare de 350.000 lei. O cazarmă de infanterie, în aceeaș garnizoană în valoare de 200.000 lei. Două cazărmi, una pentru infanterie și alta pentru cavalerie, în **Turtucaia**, în valoare de 800.000 lei. O cazarmă de infanterie la **Balcic**, în valoare de 200.000 lei. O cazarmă de infanterie la **Silistra**, în valoare de 220.000 lei. O cazarmă de infanterie la **Cavarna**, în valoare de 200.000 lei.

Licitația acestor lucrări reprezentând o valoare totală de 2 milioane lei și jumătate, va avea loc la ministerul de război, între 20 și 30 Aprilie c.

Excursiunea de studii a elevilor liceului român din Brașov. Ni se scrie din Neapol în Roma: **Deia Florența** la Roma am făcut vre-o șase oare cu trenul directo. Am sosit în Sâmbăta Paștili la ora 1 după amiază. La gară am luat tramvaiul, cu care parcurgând **Corso Vittorio Emanuele** am ajuns în **Piazza di S. Pietro**. De abia sosiți în Roma ni-a fost dat să putem admira măreața biserică a **Sf. Petru**. În ea n'am intrat acum, căci trebuia să ne grăbim spre **Castelul nostru** — **Ospizio di Santa Marta** — unde călugărițele ne așteptau cu masa.

Imediat după ce am luat masa am pornit în oraș. Aveam să vizităm **Forum Romanum**. În apropierea lui ne-am întâlnit cu un grup de studenți din **Focșani**, cu cari făcuserăm mai înainte calea dela Brașov la Budapesta. Laolaltă cu ei am început a vizita **Forumul**, când, iată, cerul se întunecă și ploaia începe să cearnă mărunt. Dar n'a durat nici o jumătate de oră până când soarele din nou se milostivi să-și reverse asupra noastră dulceața razelor sale binefăcătoare. Toată după-amiaza am petrecut-o în **Palatin**, unde — ascultând la explicațiile înțelepte ale **abitului nostru conducător**, d. prof. **Dr. Iosif Blaga**, — am admirat documentele rămase din strălucirea cea mare a strămoșilor noștri.

În Roma am stat 6 zile. **Timpu** acesta a trebuit să-l folosim cum se poate mai bine, ca să putem vizita tot ce aveam de gând să vizităm. Deși pentru a putea călători cu amănunțime Roma îți trebuie luni de zile, noi totuși în timpul acesta relativ scurt am profitat foarte mult, căci în programul nostru n'au fost decât lucrurile cele mai de importanță și mai interesante. Le-am luat toate pe rând, după cum se-a prezentat oportunitate și ne-a fost mai la îndemână.

Biserica Sfântului Petru a fost în nemillocita noastră apropiere, astfel, că puteam intra în ea de câte ori voiam. Și cu cât o vedeam mai des, cu atât am fi voit mai mult să o privim și să o admirăm. Ne-am urcat și în cupolă, unii chiar în globul din vârful cupolei. Senzațiile, pe cari le ai văzând întinzându-se la picioarele tale **Urbs aeterna** nu se pot spune; se pot numai simți.

Nu-ți poți închipui un **Român**, care să se ducă la Roma, fără a dori să vadă **columna lui Traian**. E o datorie sfântă, pe care dacă ai neglija-o, ai comite o crimă națională. **Badea Cărtan** nu s'a mulțumit numai cu aceea, că a văzut-o, ci a voit să fie în nemillocita ei apropiere, s'o sărute, să i se închine. Dar **Forumul** lui

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENAMELE NOSTRU!

Moda de zi:

Cropp, Cotelé, Whipcord, Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stofe p. haine, costume și bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri solide. — Avem în depozit: Stofe de haine, deco-rații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitorii, clorapi.

(A 1957)

Magazinul de modă ANDREE și WACHNER, Sibiu, strada Cienădlei. (Holtanergasse).

Traian— unde se află columna — e îngrădit și nivelul lui e cu câțiva metri mai jos decât împrejurimea. Aceasta însă nu l-a descurajat pe Badea Cârțan, ci spre mirarea celor din jur s'a scoborit cu chiu cu vai în For să-și vadă visul cu ochii. Și noi am fost cuprinși de un fior de mândrie națională, când ne-am aflat în fața Columnei Strămoșului Traian.

Coloseul și Termele lui Caracalla le-am vizitat într-o jumătate de zi. Am luat apoi Muzeele Vaticanului, muzeele Capitoline, Palatul Conservatorilor, Camera deputaților, Expoziția de pictură modernă, Bis. Sf. Paul, Logiile lui Raffael, Stanzele lui Raffael, Capela Sixtină, Catacombele ș. a. Miercuri am făcut o plimbare splendidă la Tivoli (Cataractele râului Anio, Vila și grădina d'Este). În drum am vizitat Villa Hadriani. În ziua plecării din Roma (Vineri) am căpătat permisiune să vedem pe Prea Sfințitul cap al bisericii catolice.

Acum ne aflăm în Neapoli. Toți veseli și sănătoși.
Aurel Voina, student.

Bugetul comun. În ședința de Marți a delegațiilor, ministrul comun de finanțe a prezentat proiectul bugetului comun elaborat pe timpul dela 1 Iulie 1914 până la 30 Iunie 1915.

Cele mai însemnate poziții din pretențiunile guvernului comun sunt următoarele: *ministerul de externe*: 18,863.373 (mai mult ca în anul trecut cu 798.017 cor.); *ministerul de război*: 485,184.415 (mai mult decât anul trecut cu 55,443.711 cor.) *marina de război*: 76,266.710 (mai mult ca în anul trecut cu 799.500); *ministerul comun de finanțe*: 5,043.440 (mai mult ca în anul trecut cu 124.587 cor.); *controlul de socoti*: 359.581 (mai mult ca în anul trecut cu 6.921). Adecă pretențiunile se urcă la 585,722.519 adecă cu 57,158.894 cor. mai mult ca în anul trecut.

La această sumă se mai adaug creditele speciale pentru armată: 81,310.000; pentru marină: 101,000.000; credite suplimentare: 10,210.300, astfel că pretențiunile se urcă în total la 778,242.819 cor.

Din suma de 505,722.519 a pretențiilor ordinare după detragerea excedentului vamal de 216,454.959 cor. Ungaria va avea să plătească conform cvotei: 134,413.392 cor.

Din suma creditelor speciale de 182,310.000 Ungaria va fi împovărată cu 66,360.840, iar din creditele suplimentare de 10,210.300 cu 3,716.549 cor.

În bugetul ministerului de externe se cuprinde o nouă poziție în legătură cu crearea regatului albanez. Pentru ambasada austro-ungară din Albania se cer 90.600 cor., din cari 40.000 e salariul pentru ambasador, iar afară de aceasta se va ridica un edificiu pentru ambasadă. Cheltuielile cu detașamentul militar în Scutarj se urcă la 45.300 cor. Iar o poziție de 120.000 cor. figurează ca împrumut de ajutorare pentru Albania. Cheltuielile pentru reprezentarea Austro-Ungariei în comisia de control pentru Albania sunt calculate în 50 mii cor.

Actele furate dela direcțiunea din Arad a căilor ferate ungare. Direcțiunea din Arad a căilor ferate ungare a fost foarte neplăcut atinsă prin faptul, că știrea despre dispariția actelor referitoare la podul dela Branicea a ajuns în publicitate. Șeful oficiului Iulu Pfeiffer crede, că actele nu sunt furate, dar s'au pierdut între celelalte scripte cu prilejul mutării oficiului în localitățile din palatul nou din Arad al căilor ferate ungare. Fapt e însă că actele nici azi nu s'au găsit. Direcțiunea intenționează să se adreseze și poliției pentru căutarea actelor.

Un frumos concert la Caransebeș. În ziua de Dumineca Tomii a avut loc în Caransebeș un concert, care va rămânea multă vreme neuitat de cei ce au luat parte.

Opereta „Crai Nou” de C. Porumbescu, care a fost punctul de forță al programului a avut un frumos succes. În rolurile Doichitei și Anchiei au strălucit dnele Lucla Cosma și E.

Jurca, destul de bine cunoscute publicului românesc.

Mai amintim pe d. E. Grădinaru care în rolul lui Bujor a avut un remarcabil succes.

Au urmat alte puncte, cari au mărit farmecul și succesul serii de Dumineca Tomii, atât de frumoasă pentru Români din Caransebeș.

Promoție. D. Dr. Ioan Santa, profesor în Oherla în 12/25 April a. c. a fost promovat de Dr. în teologie la universitatea din Budapesta. Felicitări.

Examen de întreprinzător de zidari. La examenul de întreprinzător de zidari, care a avut loc Duminecă în Arad sau prezintat 3 unguri și un român, dintre cari d. George Dan din Arad a pus cu succes examenul. Felicitări!

Mulțumită. D. Dr. Nicolae Ciacian, medic în Pecica română a dăruit 50 coroane societății „Petru Maior” pe seama fondului studenților în medicină. Medicinistii îi aduc și pe această cale generosului donator mulțumită.

D. Jules Brun șef-redactorul jurnalului bucureștean „La Roumanie” a ținut astăzi la universitatea analelor din Paris o conferință despre „Sufletul românesc în poezia populară”.

Școală turcească de aviație. Din Constantinopol se anunță, că guvernul otoman a angajat un ofițer francez, ca director al școlii de aviație ce s'a înființat acolo.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (M) 1621)**

x Instrumentul bun e muncă ușoară. Acum când fiecare conom grăbește să-și procure coasă atragem atențiunea asupra coasei „**Korona gyémánt**” care având tăis și ascuțis excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucru întreit. Astfel nime să nu cumpere coase până ce nu probează coasa „**Korona gyémánt**” care se poate căpăta exclusiv numai dela **Lengyel tesvérek** sau dela prăvăliile din Kaposvár.

x Jurisics Márton, Budapest, VI., ker., Rózsa utca Nr. 51 53, fabrică de instrumente p. suflat, turnătorie și montare de clopote. Expediază clopote excelente montate cu coroane mobile sistem Pozdech din fier vărsat, montare distinsă de rege cu două cruce de aur; execută revărsarea clopotelor crepate, osii tocite, schimbarea paturilor, scaunelor etc. Cu prospecte serveste cu plăcere. La dorință merge la fața locului pe cheltuiala proprie. Se atrage atențiunea asupra anunțului acestei firme apărut în n-rul de azi al foii.

x În atențiunea cumpărătorilor de pianuri. Reclamații inventează fel și fel de mijloace de a înșela pe cumpărătorii de pianuri, prin ce apoi și totodată dau publicului credul marfă proastă cu prețuri mari. Din această privință se recomandă on. public firma **Renner Ferencz și Albert, Temesvár, Józsefváros Hunyadi-utca,** cel mai mare și mai vechiu magazin de pianuri din Ungaria-sudică. Aci se vând pianuri, pianine și harmonii chiar și pe lângă plătiri în rate favorabile. Corespondență în limba română.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

BURSA DE CEREALE DIN BUDAPESTA.

(După 50 kgr.)

— 30 Aprilie.

Grâu pe Maiu	12.93
Grâu pe Octomvrie	11.81
Secară pe Octomvrie	9.47
Ovăș pe Octomvrie	8.23
Porumb pe Maiu	7.26
Porumb pe Iulie	7.33

Bibliografie.

A apărut:
Ioan A. de Preda: Constituția bisericii gr. or. r. din Ungaria și Transilvania sau Statutul Org: comentat și întregit cu concluziile normale ref toare.

Sibiu 1914. Tiparul Tipografiei arhidieceze

„**Jurnalul Societății centrale agricole**” din E curești. Apare la 1 și 15 a fiecărei luni, sub fireția dlui S. P. Radianu. Redacția și administrația București str. Rosetti Nr. 5.

POȘTA REDACȚIEI.

Polis, Sielău. Adresa dlui inv. Tr. Mager e: Irătă (Lazuri) u. p. Halmágyesucs.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Romulus R. Stoica, Viság. Am primit 7 in abonament până la 30 Iunie a. c.

Vasile Terdic, Giulița. Am primit 12 cor abonamentul dv. până la 30 Septemvrie 1

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Caut

asisten

cu sau și fără diplomă, pentru timp îndelungat.

D. Banciu, farmac (Săliște) Szeliatya.

Ba 2065

(Szeben m.)

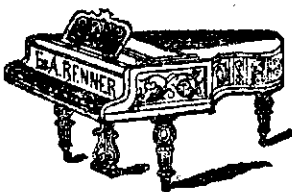
O rugare modestă.

care nu vă costă nici o obosală de Administrației noastre li poate li mare folos. — Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc pe mandă din articolele anunțate în foaia noastră, să amintească că în a cetit-o în ziarul acesta.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-JOSEFIN
strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE PIANE, PIANINE ȘI HARMONII : CALITATEA CEA MAI BUNĂ

Prețuri ieftine.

Prețuri ieftine.

În interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrate de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

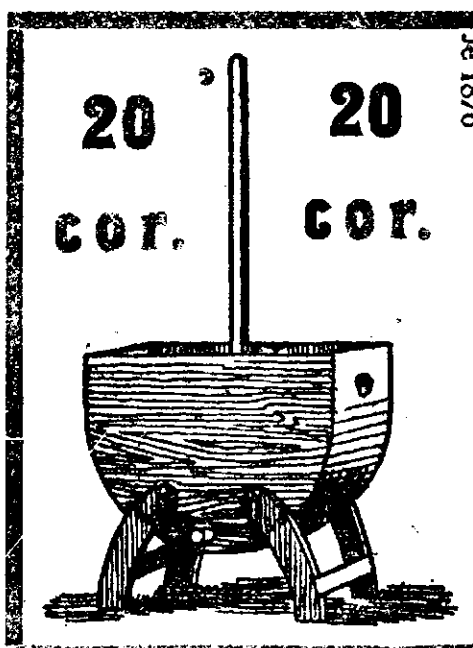
Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főhe ceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(Fl 1866—25)

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat completă

Este compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATĂ și FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor pe care și un bălat de 8—10 ani îl poate învărti. 6 cămeși sau tot atâtea halne de spălat în decurs de câteva minute sunt spălate. În decurs de 3 ceasuri se pot spăla atâtea halne câte spală într'o zi 2—3 femei. Acest solu de mașină de spălat s'a vândut în mil de bucăți și s'a dovedit a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică haina și n'o îngălbinește.

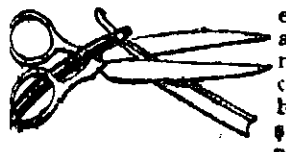
De vânzare la fabricantul:
JERGER JAKAB
FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.
APATIN (BÁCSKA).

NIC. VINTILLA

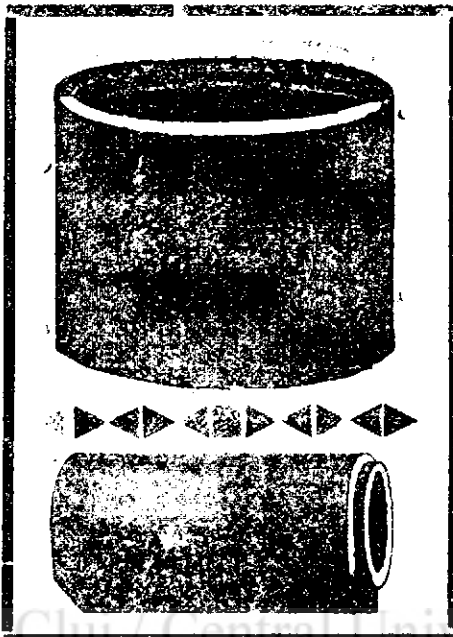
cu mai excelentă ascuțitorie artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitorie pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

VI 1277
În buc. bricuri trimise spre ascuțire retrimiteră acasă o fac pe cheltulala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuiți de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

FRĂȚII ZSIBRITA

Intreprindere pentru zidiri și fabrică pentru articli de ciment.

(ZI 2008)
Aducem la cunoștința On. public că ținem permanent în depozit următoarele produse. — Vase de ciment pentru soluțiuni de peatră vântată pentru vii, în mărime dela 200 până la 600 litri. Filtre de beton și țevi pentru canaluri dela undiametru de 10 până la 100 cm. vâlăie pentru poroi și vite etc. — Primim și executăm așezări de asfalt și beton, bazine de beton de fer în toate mărimile, iesle din beton de fier, stâlpi, trepte stabile și atârnatore din ciment sau fer lucrat artistic, canalizări, poduri și filtre precum și totfelul de lucrări în branșa de ciment și asfalt.

La cerere în persoană sau scris, stăm cu plăcere la dispoziție cu oferte.

BRADOVKA GYULA

reparitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

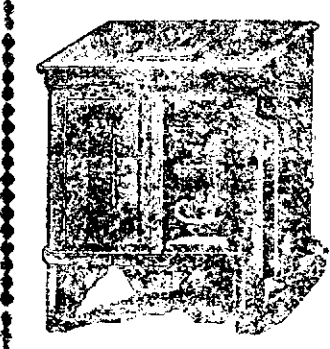

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumoas, haine de lână, blănării, haine de dame, bluze, toalete de bal.
Jachete de piele descolorate, se vâpsec într'o culoare închisă trainică.
Gulerile și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada fără chlor.
In cazuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.
Firma pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.
Odăjdiile bisericesti, broderiile se curăță frumoas și cu multă îngrijire.
Ba 1283

Dulapuri de gheață

patentate sistem HENNEFELD,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körút.

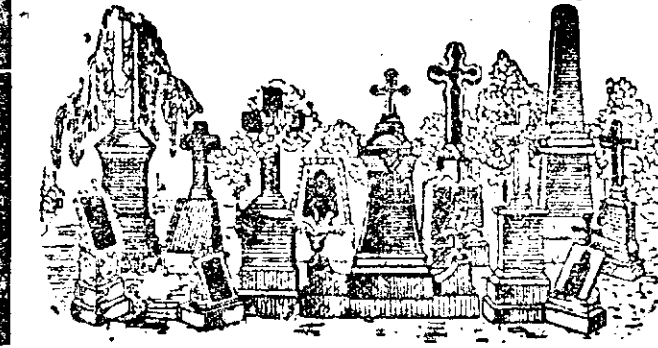
Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna sunt expuse să fie reparate, câtă vreme la dulapurile de gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclus, deoarece acestea sunt învălitate cu plăcă artificială de piatră. Sub rezervoriul de gheață se află REZERVORIUL DE APĂ p. apa ce provine din topirea gheții, gheața rămâne uscată, ceace dă o economisire de gheață de 60%.

He 1931 APARATE P. MĂSURAREA BEREL. Prețcurent gratis. FUND. IN 1885.

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszeben str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de pietre mormântale și atelierului de piatrărie.

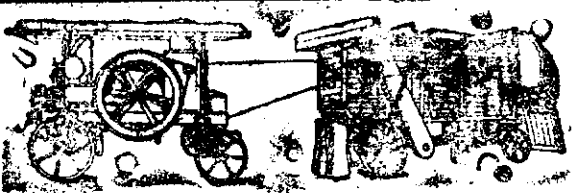

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, labrador etc. — Execut totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum și monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospekte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco.
ZI 1961

Kalatorias

scortuzana pietei, er-
ciorii de pe mână și din
față încetează în decurs
de 1 și dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francă
1 cororă 40 ml., 3 sticle
franco 1 cor. De vânzare

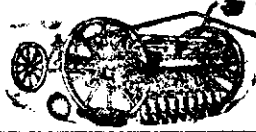
la farmacia TÖRÖK, Budapesta, KI-41y-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCM, farmacie la „CORONĂ” la Gyö.

Fiecare ECONOM știe că cele mai bune
MAȘINI DE ÎMBLATIT CU MOTOR ELEC RIC
MAȘINI DE S M ÎNAT, precum și totfelul
de unelte economice
ARANJAMENTE PENTRU MORI
se pot căpăta pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă
deplină garanție la rate dela firma

KOVACS și ZAKARIÁS
BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți
prospecte
gratuit!

Cereți
prospecte
gratuit!

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

He 1429

precum și viță
americană pen-
tru altoit, cu și
fără rădăcini, în
diferite varietăți
furnizează re-
numita și de
mulți ani recu-
noscută ca cea
mai de încre-
dere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.) Mediaș. — Medgyes.
Serviciu conștințios. Soluri garantate.
Catalogul se trimite la cerere gratis și franco.
In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mul-
țumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte
de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în
scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis
acele scrisori și se pot convinge astfel de ab-
soluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are
nisip mult
și oare în
interesul
proprie
următoarele
cataloge și
prospecte
la 985-30

F. 3. Ferme și unelte pentru pregătirea
articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită
la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment
pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și
ciment.

Să oare totodată examinarea gratuită a nisipului, mer-
geron la fața locului a inginerului nostru și să examineze
și mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de
mașini p.
industria
de nisip.

SZÁNTÓ és BECK

ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

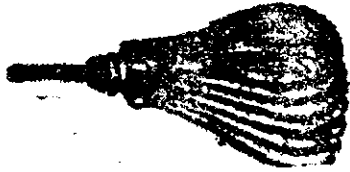
PRIMA FURNĂTORIE DE CLOPOTE.

TELEFON 77-51.

Juristics Márton

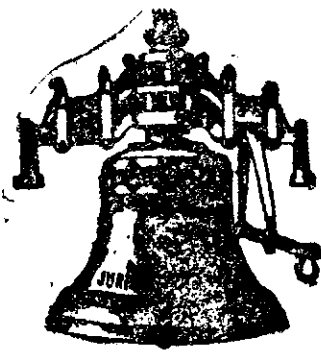
BUDAPESTA, Rózsá-u. 51 - 53.

Execută orice lucrare în această branșă: expedează clopote excelente cu tonuri
curate și pline, returnează clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane în-
vâritoare din fer vârsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învâritoare din
fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale
din fer de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servească cu plăcere.

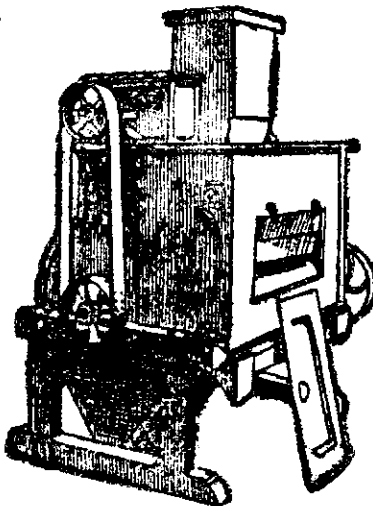
Mai departe execută tot felul de
aranjamente complete pentru
ateliere de lăcătușerie și făurărie.

motor de clopote
și fabricant de
staturi pentru
clopote (cu 1459)

Kutsera István

Instalator de **SZABADKA**, Vesselényi-u.
mori 667 sz.

Ku 1602)

Execută și instalează aranjamente complete de mori și
fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model,
construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum
și clururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași
și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau
modele prompt și conștințios, mori și fabrici Magazin
permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Pla-
nuri și prospecte gratis. Pentru comanda în provincie merg
la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VĂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

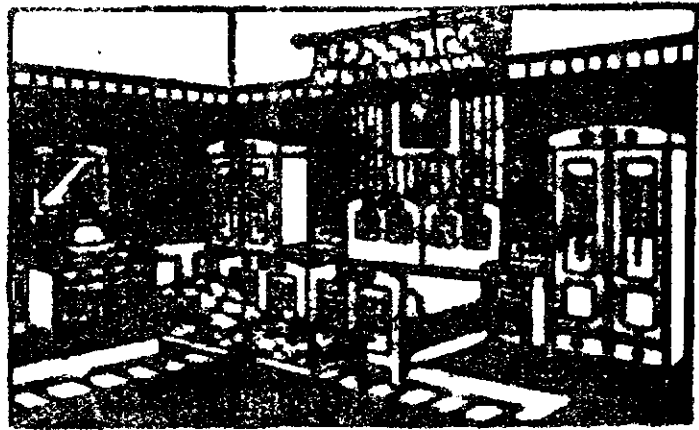
Cea mai reamită

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECEZ).

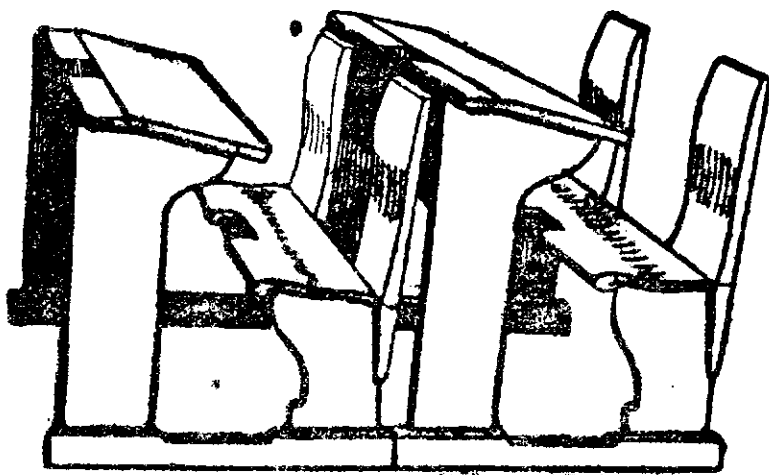
Sa 112-129

Pregătește mobilele cele mai mo-
derno și luxoase cu prețuri foarte
moderate.

Mare deposit de plane excelente,
covore, perdele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici.

LUGOS,

strada Mányadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobilă până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

În SIBIIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută totfelul de mobile moderne
în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapeterie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construcște toate
lucrările de lipsă pentru biserici vechi și
noul și binale, pe lângă executarea cea
mai solidă; promptă și pe lângă garnzi.

Telefon: 47.

(Pe 1346)

Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Fiecine trebuie să știe că fotograficul

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de mai
nainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIIU, str. Elisabetă nrul 34.,

unde execută totfelul de fotografii arti-
stice cu prețuri convenabile. — Fotografi-
lor amatori li-se acordă favorul. (Mi 1587)

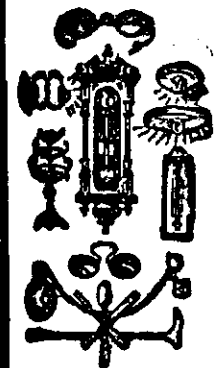
Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică.

CEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII

LOSONCZY LAJOS ciosornicar și bijutier.

ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Serviciu
prompt.
Mare atelier
de reparat.

Țin în magazin oroloage pen-
tru buzunar veritabile elvețiene,
oroloage de părete cu sunet
de clopot, oroloage moderne.
Bijuterii de aur și argint. Cea
mai ieftină sursă de cumpărat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
orologier și bijutier.

Casă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate solurile și în
orice mărime, gata în tot felul de executări în
depozit, netede și indoite, fără legături lungi
prin urmare nici un sprijin pentru păghia hoților.
Casse cu casete separate contra focului
și Parquii în periferie casete pentru ma-
tricule mici și mari. Prețuri moderate.
Pentru biserici, comune și societăți etc. după învoire și la rate.

GUSTAV MOESS, SIBIIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

Dufek Kálmán, atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomadă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, perdelelor, lu-
crurilor brodate și de mână etc
în bucate gata sau desfăcute de-
oaltă, pe lângă o executare con-
științioasă și recunoscută de so-
lidă. Am introdus: desinfecțarea
și curățirea penelor, la caz de
urgență în timp de 12 ore. —
Comandele cu posta conștiințios
și punctual. — Hainele de doliu
se execută cât se poate de repede.

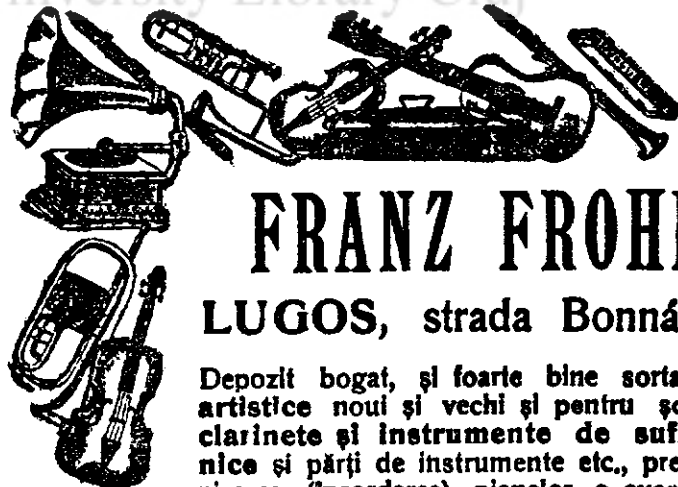
Du 1345

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ

GEORGE RUMMEL
SIBIIU, Honterusgasse n. 3

se execută costumele cele mai bune și strict
englezești, precum și alte haine. Pune la
dispoziția stăim. dame cele mai noi și cla-
sice jurnale. Ori-ce comandă se execută în
8—10 zile. — La damele din provincie iau
probe în 6 oare de două ori. Haine de
doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La co-
mande mari mă prezint oriunde pe speșele proprii

Prima fa-
briică de in-
strumente
muzicale
a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini
artistice noi și vechi și pentru școală, citeră,
clarinete și instrumente de suflat, harmo-
nice și părți de instrumente etc., precum și armo-
nizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune)
din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se
execută conștiințios și artistic. (F 1316)

Prima, unica fabricant de instrumente muzicale în
SIBIIU. — Specializat în confecționarea de violine.

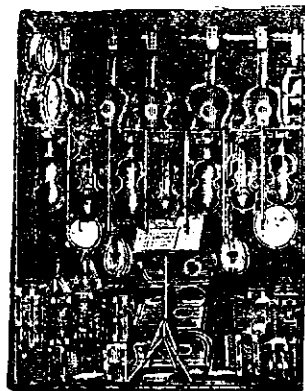
Babós Béla

Sibiu, mai înainte Piața mică 24, acum
str. Ureziului (Reisberggasse) 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de
școală precum și în violine de maestru
vechi și noue, citere, clarinete, de metal de
suflat armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofoane și plăci

în cea mai mare alegere. — Coarde din străi-
nătate cu garanță quint curat. — Repe-
raturi se execută prompt și în mod artistic.
Cereți catalog gratis și franco.

(Ba 1586)

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

CONCORDIA

**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

**TELEFON
NR. 750.**

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișele, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

VASILIE POPOVICIU

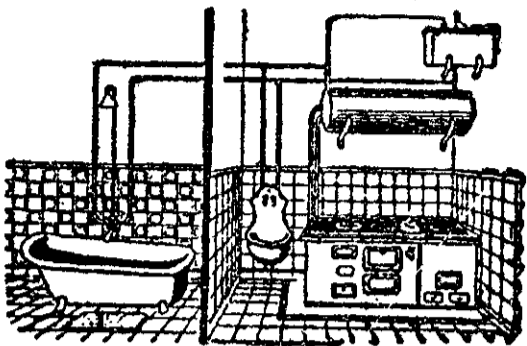
Po 1960

de lăcătușerie
de artă edifici și in-
stalațiuni de apaducte

SIBIU
(Nagyszeben)

str Anna nrul 11 și
str. Găstierii nr. 75.
(Casa proprie).

face orice lucrări de
aceasta precum:
de fier a sidi-
de, pregătirea de porți
de fier, balco-
de, agrădări de
de, camine și cu-
de executate artistic
de. Pr mește tot-
de spre efectuare totfel-
de reparatur atingă-
de de bransa aceasta pe
de prețuri ieftine și
de punctual.

Franz Nöhmeyer, gravor

RAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.

scutid :

felul de gravuri și
nume: gravuri pe in-
strumente, gravuri în
auri, sigle etc.

Specialități

de monograme tăiate pe
casete, albumuri, gete
și
bastoane.

ampile de cauciuc

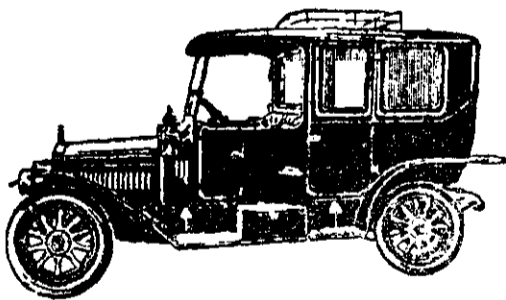
toffelul de rme de metal și email, se execută
cu prețuri modeste. (No 2070)

ITTMANN RÓBERT

LIER PENRTU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘI-
LOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

RAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.

MEȘIE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

ECUTARE
ACTUALA
PERFECTA.

PREȚURI CON-
VENABILE.
GARANȚIE.

(LJ 1973)

INSTINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public
din Deva și provincă, că am deschis un

salon de croitorie p. bărbați

conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul,
că am terminat cursul de specialitate a industriei croi-
toției la tehnologia din Budapesta, sunt în p'cută
situație să pot executa cele mai gingașe și mai ele-
gante haine, pardesiuri etc.

Legăturile pe cari le am cu cele mai de seamă
fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibili-
tatea să pot executa haine elegante de primăvară
dela 50 cor. în sus. (Ko 1950)

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distincă stimă:

Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instruc-
tor diplomat în croitorie.

Farmacia la »SFT. STEFAN«

JOSEF RASTÄDTER, farmacist

Vârșeț (Versec) Promenada Andrássy.

Recomandă p. t. puilicului următoarele specialități medico-farmacentice :

Cremă de liliac (scumpie). Se poate întrebuința ziua
și seara ! Intrebuințarea ei
dă pielei, obrazului și mânilor o fineță și o culoare albă ferme-
cătoare. — 1 borcan 1 cor.

SĂPUN DE LILIAÇ foarte aromat 70 fleri., 3 bucăți 2 cor.

Pudră de liliac e cea mai bună și de tot inofensivă. Dă
obrazului o prospețare întinerită și-l apără
de influința stricăcioasă a vremii. — În depozit în culorile albă,
rosa și crem. Pudra de liliac e mai fină, delicată și mai mătă-
soasă decât orice alta pudră !

Prețul unei cutii de aceasta pudră eminentă 1-20 cor.

PASTĂ PENTRU OBKAZ Dr. Lehmann, Înlătură cu siguranță
orice pată, pistruiele și toate necurățeniile pielei de pe obraz și
mâni. Prețul unui borcan mic 60 fl., un borcan mare 1 cor.

POMADĂ DE TANACHININ, promovează creșterea părului
și întărește rădăcina părului. — Un borcan 1 cor.

SPIRT PENTRU PĂR contra mătreței și a căderii părului 1 cor.

UNSOARE DE CASĂ ARNICA pentru orice rană. Vindecă
excelent ! Un indispensabil leac de casă.

Doze mici 70 fleri., doză mare 1 cor. 50 fleri.

UNSOARE PENTRU VÂNĂ DE AUR (Hemoroi) 3 cor.

(Sute scrisori de recunoștință și mulțumită).

Afară de articolele înșirate mai tin în depozit în farmacia mea
toate speciali ții e din țară și străinătate.

Săpunuri și parfumuri englezești și franțuzești.

**Bandaje și articole chirurgicale din
gumă în calitățile cele mai bune.**

Expediare pe poștă cu rambursă zilnic. ➔

(Ra 1094)

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVAR, Képezde-utca 2 sz

Ca autor expert al picturii bisericesti greco-
orientale și gr. catolice îndrăsnesc a ruga spri-
jinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a interne-
lor bisericilor, în stil simplu
și decorat, tablouri pentru
cerimi și pereți, executate
excelent. — Toffelul de pic-
turi bisericesti, și anume :

icoane pentru iconostase, altare, jertfel-
nice, cruci și pentru prapori, executate pe
mătase și pânză, plascești și crucifixe
pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoi-
torul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită,
— pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.

Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.
--------	---------	---------	---------	---------

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri grat's.
— Mergerea la fața locului o fac pe cheltulala proprie. —

Aparate frigorifere sistem Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare ghe-
ței, prin dioxid de sulfur fără
apă. Răcirea laptelui cu foarte
puțină consumare de apă, aran-
jament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

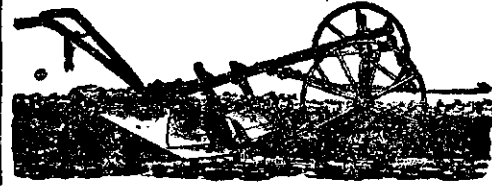
Sc. 1786

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

EGYI JÁNOS, lăcătuș

măestru lăcătuș. Atelier
de mașini și depozit de
mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie)

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare
sfecle și secică, despoitoare de porumb, rășnițe de orz, mașini ex-
lente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în acea
branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitate
și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai
mare garanță. (He 1527) Prețurent grăt

TELEFON: 11-75.

No 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTE!

CURĂȚEȘTE!

Primește spre vopsire și curățire
chimică haine de femei, bărbați și
copii. Pentru comoditatea on. public
am deschis o prăvălie în Zöldfa-
Passage nr. 93. — Spăl guleri și
manșete în mod ineccepționabil.

Fabrica: strada Körös nr. 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Pas-
sage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor

Oradea-mare (Nagyvárad).

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ

Kovald Péter és Fia

atelier pentru vopsitoria de stufe, tort și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, ateliere și prăvălie VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18—00 și József 15—71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie.
Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei.
Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.

Ko 1618

(He 312—80)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

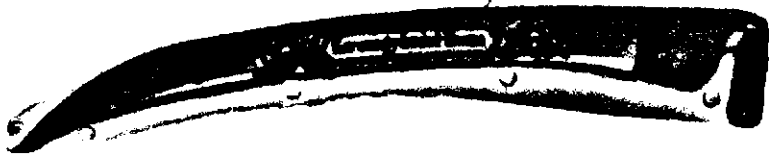
din SIBIU str. Holtauer 9

este cele dintâi și unicul ma-
gazin de pianuri și harmoniuri
al Transilvaniei, al cărei proprietari
sunt specialiști în construirea
pianurilor și au și diplomă de
conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu
cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Să ne credeți că este în interesul
D-stra dacă comandați coasa „Koronagyémánt”.

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întregă deoarece e făcută din
oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesco între ele.

Pentru trăsnicia fiecei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10

Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2'— 2'20 2'40 2'50 2'60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin
rimiteră banilor înainte
sau pe lângă rambursă în

Lengyel Testvérek,

magazin de coase
„Koronagyémánt”.

Le 500

Kaposvár, Fő-utca 22 R.

Alife „Mágnás” p. fa

singurul mijloc cosmetic ne
mător, contra sgrăbunțelor,
poierii pielii, petelor din față,
pării pielii, roșeață și con-
turur boalelor de piele. După
trebuințarea unei singure
dispar sbărciturile feței. Pro-
tegle 1 cor. 50 fl. Pudră, Măg-
(în 8 culori) 1 cutie 1 cor. 5
Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fl.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâini:

foarte folositor pentru catifelarea mâinilor roșii, degerate, cre-
aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și
solin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și ac-
metic poate fi întrebuințat și stua. — Prețul 90 fl.

„Asthépertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, cu
lui, tusei măgărești la copil. — Prețul 1 cor. 80 fl.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrai, durerii de cap și de
După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 100 fl.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor. 100 fl.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru in-
decarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fl.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsii de apettit, în-
scăunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 100 fl.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent
și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

rodă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Contra ciurmei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent
medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal
pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fl.
O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălățe încal-
perirea gălăților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a înso-
Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se ad-
vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :-: Vă plăcu-